

TC
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETİM KADEMELERİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN
YAZILI ANLATIM BECERİLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra OKTAY

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Serdar DERMAN

Konya-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin

Adı Soyadı	Esra OKTAY
Numarası	018303011001
Ana Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Tezin Adı	Öğretim Kademelerine Göre Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerilerinin Karşılaştırılması

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

29/07/2019
Öğrencinin
Adı Soyadı İmzası
Esra OKTAY

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Esra OKTAY
	Numarası	018303011001
	Ana Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Serdar DERMAN
Tezin Adı	Öğretim Kademelerine Göre Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerilerinin Karşılaştırılması	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “Öğretim Kademelerine Göre Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerilerinin Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışma 28/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Serdar DERMAN	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Mehmet KIRBIYIK	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Süleyman UZKUÇ	

ÖN SÖZ

Dil eğitimi ve öğrenimi emek isteyen uzun bir süreçtir. Dil eğitiminde hedef bireylerin dil becerilerini geliştirmektir. Dilin bir iletişim aracı olduğu gerçeğinden hareketle dil becerilerinin geliştirilmesinin bireyin diğer bireylerle sözlü veya yazılı olarak iletişim kurma yeteneğini artıracaktır. Dil becerileri anlama (dinleme-okuma) ve anlatma (konuşma-yazma) olmak üzere temel dört dil becerisinden oluşmaktadır. Bu dil becerileri arasında yazma öğretimi en son ve en zor gelişen dil becerisidir.

Bu araştırma, ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi ve farklı öğretim basamaklarındaki öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin karşılaştırılması amaçlamaktadır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın 1. bölümünde problem durumu, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi varsayımlar, araştırmanın sınırlılıkları, tanımlar, konu alanıyla ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2. bölümde “Kavramsal Çerçeve” başlığı altında yazılı anlatım ilgili konular ele alınmıştır.

Çalışmanın 3. bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, veri toplama araçları, değerlendirme cetveli, verilerin çözümlenmesi alt başlıkları açıklanmıştır.

4. bölümde çalışmayla ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Çalışmanın 5. bölümünde araştırma sonuçlarına ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

Yüksek lisans tez çalışmamı yönetip yönlendiren danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Serdar Derman’a; bu zorlu süreçte yardımlarını benden esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Mehmet Kırbıyık’a ve Prof. Dr. Zehra Göre’ye teşekkürü bir borç bilirim.

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Esra	OKTAY
	Ana Bilim/Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı /Türkçe Eğitimi Bilim Dalı	
	Program	Tezli Yüksek Lisans	
	DANIŞMAN	Dr. Öğr. Üyesi. Serdar DERMAN	
Tezin Adı	Öğretim Kademelerine Göre Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerilerinin Karşılaştırılması		

ÖZET

Bu araştırmada ilköğretim, ortaöğretim ve lisans öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi ve farklı öğretim basamaklarındaki öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışma ile öğrencilerin kaleme aldıkları yazılar biçim ve içerik yönünden değerlendirilmiş ve yapılan yanlışlıklar tespit edilmiştir. Çalışmada öğrenci yazılarının değerlendirilmesine ek olarak öğrencilerin yazı yazarken karşılaştıkları sıkıntılar ile birlikte öğrencilerin istenilen niteliklere uygun yazılar kaleme alıp almadıkları hususundaki kanaatleri de belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre bazı öneriler de sunulmuştur.

Araştırma evrenini Konya il merkezindeki ilköğretim 7. sınıf öğrencileri, Konya il merkezindeki 11. sınıf lise öğrencileri ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nin farklı programlarında öğrenim gören 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örnekleme ise yine 2007-2008 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören Konya il merkezindeki Prof. Dr. Fuat Sezgin Ortaokulunun 7. Sınıf öğrenim gören tesadüfi yolla belirlenen 80 öğrenci; Konya Karatay Anadolu İmam Hatip Lisesi 11. sınıfta okuyan tesadüfi yolla belirlenen 80 öğrenci ve Necmettin

Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakóltesi'nde yılında farklı programlarında öğrenim gören tesadüfi yolla belirlenen 80 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı olarak “Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. “Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği” Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe Programı, Dil ve Anlatım Programı ve lisansta zorunlu olan Türk Dili derslerinin ders içerikleri çerçevesinde hazırlanacaktır. Yazma konuları önceden belirlenmiş olan ortak bir konu olup, yazı türü olarak mektup ve öykü seçilmiştir. Araştırma dört ay boyunca uygulanmıştır. Öğrencilerden belli aralıklarla ayrı ayrı toplanan uygulama kâğıtları itinayla incelenip değerlendirilmiştir. Veriler tanımlayıcı istatistik ve içerik analiziyle incelenmiştir. Veri analizi sürecinde ham veriler incelenip kodlanmıştır. Bu süreçte, toplanan veriler “Dış Yapı (Biçim)”, “Dil ve Anlatım (Üslup)”, “Yazım ve Noktalama” ana başlıkları altında değerlendirilmiştir.

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Student's	Name Surname	Esra	OKTAY
	Department/Field	Department of Turkish Education/Turkish Education	
	Programme	Masters with thesis	
	Advisor	Assistant Professor Serdar DERMAN	
Research Title	Written Expression of Students According to Teaching Skills Comparison		

SUMMARY

In this study, it is aimed to evaluate the written expression skills of primary, secondary and university students and to compare the written expression skills of the students in different teaching steps. In this study, the articles written by the students were evaluated in terms of form and content and errors were determined. In addition to the evaluation of the students 'writings, the students' opinions about whether they have written articles in accordance with the required qualifications were determined. In addition, some suggestions were presented according to the results of the research.

Necmettin Erbakan University Ahmet Keleşoğlu University Faculty of Education University students studying the research universe, Konya province center 11. high school students, Konya city center Primary 7. the students constitute the class. The sample also includes 80 students studying in different departments in the 2007-2008 academic year at the Faculty of Education of Necmettin Erbakan University, Ahmet Keleşoğlu, Konya Karatay Anatolian Imam Hatip High School 11. 80 students studying in the class and determined by chance, Prof. Dr. Fuat Sezgin Middle School 7. 80 students who study in the class and are randomly determined.

As a data collection tool “written expression evaluation scale” was used. Written expression Assessment Scale will be prepared within the framework of the

Turkish language curriculum of the Ministry of National Education, language and Expression Program and the course contents of compulsory Turkish language courses in the University. Writing is a common topic that is predetermined and is chosen as writing type as essay, letter and story. The study was conducted for four months. Composition papers collected separately from the students are carefully examined and evaluated. Data were analyzed by descriptive statistics and content analysis. During the data analysis process, raw data was analyzed and coded. In this process, the data gathered were evaluated according to spelling error, planning word main idea, sentence, handwriting, punctuation, page layout and title.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.2. İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin “Mektup” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli.....	34
Tablo 4.3. İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin “Hikâye” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli	37
Tablo 4.4. Ortaöğretim 11. Sınıf Öğrencilerinin “Mektup” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli.....	40
Tablo 4.5. Ortaöğretim 11. Sınıf Öğrencilerinin “Hikâye” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli.....	42
Tablo 4.6. Lisans 3. Sınıf Öğrencilerinin “Mektup” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli	45
Tablo 4.7. Lisans 3. Sınıf Öğrencilerinin “Hikâye” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli	48

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU.....	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	vi
İÇİNDEKİLER	viii
I. BÖLÜM - GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Alt Problemler	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.6. Tanımlar	5
1.7. Konu Alanıyla İlgili Araştırmalar	5
II. BÖLÜM - KAVRAMSAL ÇERÇEVE	15
2.1. Kavramsal Çerçeve	15
2.1.1. Yazılı Anlatım ve Yazma Becerisi	15
2.1.2. Dil	17
2.1.3. Ana Dili Öğretimi	18
2.1.4. Türkçe Eğitiminin Amaçları	19
2.1.5. 2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı İçerisinde Yazma Amaç ve Kazanımları.....	23
III. BÖLÜM - YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Evren ve Örneklem	27
3.3. Verilerin Toplanması	28
3.4. Değerlendirme Cetveli	28
3.5. Verilerin Çözümlemesi	32

IV. BÖLÜM - BULGULAR VE YORUMLAR	34
V. BÖLÜM - SONUÇ VE ÖNERİLER	51
5.1. Sonuçlar.....	51
5.1.1. Mektup Yazma ile İlgili Sonuçlar	51
5.1.2. Hikâye Yazma ile İlgili Sonuçlar	54
5.2. Öneriler	57
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	64
Uygulamada Kullanılan Metinler.....	64

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma ile ilgili verilen genel açıklamalara araştırma konusu oluşturan problem durumuna, araştırmanın önemine ve konu alanıyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Türkçe öğretiminin etkinlik alanları, Türkçenin dört temel becerisinin öğrencilere kazandırılması ilkesinden hareketle ortaya konulmuştur. Böylece bu temel beceriler olan anlama (okuma, dinleme) ve anlatım (konuşma, yazma) Türkçenin temel becerileri olarak karşımıza çıkar. Türkçe derslerinin temel hedefi, öğrenciye bu becerileri kazandırmaktır. Ana dili edinim süreci içerisinde örgün eğitimin başlamasıyla birlikte öğrenciler ilk olarak temel okuma ve yazma becerisini kazanırlar. Okuyup yazabilme yeteneğini kazanan öğrencilerin, öğretim süreci içerisinde Türkçenin dört temel becerisini kazanmalarını ve aşamalı olarak bu becerilerini daha güzel, daha doğru olarak kullanmalarını sağlamak hedeflenir (Derman, 2008:1).

Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006) ile Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı (2006) yazma amaç ve kazanımları bakımından Konya ili ilköğretim 7. sınıf, ortaöğretim 8.sınıf ve lisans 3. sınıfta öğrenim gören öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri karşılaştırıldığında ortaya nasıl bir durum çıkmaktadır?

1.1.1. Alt Problemler

1. İlköğretim seviyesindeki öğrencilerin kaleme aldıkları yazılar çerçevesinde yazılı anlatım becerileri hangi seviyededir?

2. Ortaöğretim seviyesindeki öğrencilerin kaleme aldıkları yazılar çerçevesinde yazılı anlatım becerileri hangi seviyededir?

3. Lisans seviyesindeki öğrencilerin kaleme aldıkları yazılar çerçevesinde yazılı anlatım becerileri hangi seviyededir?

4. İlköğretim, ortaöğretim ve lisans seviyesindeki öğrencilerin yazıları değerlendirildiğinde bu üç grup arasında hangi benzer ve farklı veriler ortaya çıkmaktadır?

5. İlköğretim, ortaöğretim ve lisans seviyesindeki öğrencilerin yanlışları arasındaki benzerlikler nelerdir ve bu benzerliklerin sebepleri neler olabilir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada ilköğretim, ortaöğretim ve lisans öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi ve farklı öğretim basamaklarındaki öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışma ile öğrencilerin yaptıkları yanlışlar da tespit edilmeye çalışılacaktır. Öğrencilerin kaleme aldıkları yazılar biçim ve içerik yönünden değerlendirilecek ve yapılan yanlışlar tespit edilecektir. Çalışmada öğrenci yazılarının değerlendirilmesine ek olarak öğrencilerin yazı yazarken karşılaştıkları sıkıntılar da belirlenmeye çalışılacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkçe öğretiminin dört temel becerisinden biri olan yazma becerisinin öğrencilere kazandırılması hususu gerek lisans seviyesinde öğretmen yetiştiren kurumlarca gerekse de ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde Millî Eğitim Bakanlığınca üzerinde durulan önemli bir çalışma alanıdır.

“İlköğretim Türkçe Programı”nda ve “Ortaöğretim Dil ve Anlatım Programı”nda yazma becerisinin nitelikleri, öğretim şekli, öğrenciye kazandırılması hedeflenen kazanım ve alışkanlıklar, yazma becerisinin değerlendirilmesi gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

Üniversite öğrencilerinin de daha önceki öğretim basamaklarında edindikleri Türkçe dersine ait beceri ve alışkanlıklarını sürdürmeleri ön görülmüş ve lisans programlarının tamamında bu amaca hizmet etmek gayesiyle Türkçe dersleri zorunlu

ders olarak yer almıştır. Öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinde belirtilen bu hususun yanında güzel konuşma ve yazma becerisi, temel öğretmen yeterlilikleri çerçevesinde de önemli bir beceri alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Öğretimin farklı basamaklarında verilmeye çalışılan yazma becerisinin hangi seviyede kazandırılabilirdiği ve farklı öğrenim seviyelerindeki öğrencilerin yazma becerilerinin karşılaştırılması yapılan öğretimin niteliğinin belirlenmesinde önemli bir katkı sağlayacaktır. Bu amaçla “İlköğretim, Ortaöğretim ve Lisans Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Karşılaştırılması” bu çalışmanın başlığı olarak ortaya çıkmıştır.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırmada kullanılan örneklemin, evreni temsil ettiği kabul edilmektedir.
2. Araştırma için ilköğretim, ortaöğretim ve lisans seviyesindeki öğrencilerin yazılı anlatım çalışmasında kullanmaları için verilen tema ve alt temalar ile yazı türleri, onların ilgilerine ve bilgi seviyelerine uygundur.
3. Öğrencilerin uygulama kâğıtlarındaki verilerin yazma becerilerini yansıttığı varsayılmıştır.
4. Çalışmaya katılan öğrenci gruplarının cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, genel kültür gibi farklı değişkenler açısından benzer niteliklere sahip oldukları varsayılmıştır.
5. Uygulama sürecinde öğrencilerin içtenlikle bu çalışmaya katıldıkları varsayılmıştır.
6. Öğrencilerin yazmaya karşı olumlu ve olumsuz tutumlarının benzer oranlarda olduğu varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma;

1. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazma uygulamalarının değerlendirilmesiyle,

2. Ortaöğretim 11. sınıf öğrencilerinin yazma uygulamalarının değerlendirilmesiyle,

3. Lisans seviyesinde 3. sınıf öğrencilerinin yazma uygulamalarının değerlendirilmesiyle,

4. Öğrencilerin uygulama çalışmalarında yazacakları yazıların ve bu uygulama kâğıtlarının değerlendirilmesiyle,

5. Uygulama kâğıtlarının hazırlanacak olan değerlendirme ölçeğindeki ölçütler çerçevesinde değerlendirilmesiyle,

6. Öğrencilerin 2007-2008 öğretim yılı içerisindeki performanslarının değerlendirilmesiyle sınırlıdır.

7. Araştırma evrenini Konya il merkezindeki ilköğretim 7. sınıf öğrencileri, Konya il merkezindeki lise 11. sınıf öğrencileri ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Örnekleme ise 2007-2008 öğretim yılında Prof. Dr. Fuat Sezgin İlköğretim Okulu'nun 7. sınıfında öğrenim gören ve tesadüfi yolla belirlenen 80 öğrenci, Konya Anadolu İmam Hatip Lisesi'nin 11. sınıfında öğrenim gören ve tesadüfi yolla belirlenen 80 öğrenci ile Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrenim gören ve tesadüfi yolla belirlenen 80 öğrenci oluşturacaktır.

1.6. Tanımlar

Konu: Yazarın, düşüncelerini onun etrafında şekillendirdiği, onun hakkında yazdığı düşünce, olay ya da varlığa konu denir. Konu, yazara düşüncelerini iletme olanağı verir ve yazının en temel gereğidir (Adalı 2004: 164).

Anlatım: Kişinin, iletmek istediklerini, belli bir dilin kuralları içinde sözlü ya da yazılı olarak dışa vurması eylemi olan anlatım, zihinde tasarlananları dile dönüştürme işlemidir (Adalı 2004: 93).

Öyküleyici Anlatım: Öyküleme (hikâye etme), sorunları, düşünceleri, düşleri; kısaca, söylemek istediklerimizi bir olay içinde düşünme ya da bir olaya bağlayarak verme işidir (Özdemir-Binyazar 2006: 101).

Kompozisyon (Yazılı Anlatım): “Öğrencilere duygu ve tasarımlarını sıraya koyup açık, etkili bir biçimde anlatmalarını öğretmek amacıyla güden ders, bu dersle ilgili yazılı çalışma, tahrir, kitabet” (TDK, 1998: 1350).

Amaç: “Ulaşılmak istenilen nihai sonuç, maksat, gaye, hedef olup eğitim alanında öğrenci davranışında gerçekleşmesi istenilen değişimleri ifade eder” (Özbay, 2006: 21).

Kazanım: “Kazanımlar, bir öğretim yılı sonunda öğrencilerin edinmeleri beklenen bilgi ve becerilerdir. Öğrenme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar sayesinde öğrencilerde görülmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlere kazanım denmektedir” (MEB, 2005: 22).

1.7. Konu Alanıyla İlgili Araştırmalar

Bu bölümde ilköğretim, ortaöğretim ve lisans kademelerinde öğrenim gören öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini tespit etmeye yönelik yapılan araştırmalardan bazıları hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

Zorbaz (2010), “İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Yazma Kaygı ve Tutukluğunun Yazılı Anlatım Becerileriyle İlişkisi” adlı doktora tezinde ilişki

tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada, ilköğretim okulları ikinci kademe (6, 7 ve 8.sınıf) öğrencilerinin yazma kaygı ve tutukluk düzeyleri çeşitli değişkenlere göre tespit edilmeye ve yazma kaygısı ve tutukluğunun öğrencilerin yazılı anlatımlarıyla ilişkisi ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde (Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle) öğrenim gören ilköğretim ikinci kademe öğrencileri oluşturmuştur. Evrenin tamamına ulaşamadığı için alt, orta ve üst sosyoekonomik çevrelerde (Mamak, Yenimahalle, Çankaya) eğitim gören 450 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazma kaygılarını belirleyebilmek amacıyla Daly ve Miller (1975) tarafından geliştirilmiş olan Yazma Kaygısı Ölçeği Türkçeye uyarlanarak kullanılmıştır. Uyarlama çalışması sonrasında, pilot uygulama verileriyle yapılan faktör analizi sonucunda Yazma Kaygısı Ölçeği'nin; toplam varyansın % 53'ünü açıklayan ve zevk alma, ön yargı, değerlendirilme kaygısı, yazdıklarını paylaşma olarak adlandırılabilen dört faktörden oluştuğu tespit edilmiştir.

Yazma tutukluğunu ölçmek amacıyla ise Rose (1981) tarafından geliştirilmiş olan Yazma Tutukluğu Ölçeği'nin tutukluğu ölçen maddeleri Türkçeye uyarlanmış ve bunlara bir madde daha eklenerek kullanılmıştır. Pilot uygulama verileriyle yapılan faktör analizi sonucunda bu maddelerin, toplam varyansın yaklaşık % 43'ünü açıklayan tek bir faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatım başarılarını belirleyebilmek amacıyla onlara çeşitli konular verilmiş ve her öğrencinin bu konulardan birini seçerek bir kompozisyon yazması istenmiştir. Bu kompozisyonlar üç değerlendirmeci tarafından, İlköğretim Türkçe Dersi 6-8.Sınıflar Öğretim Programı'nda (2006) yer alan Yazılı Anlatım Değerlendirme Formu kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatımlarının tutarlılık düzeyini belirleyebilmek amacıyla Bamberg (1984) tarafından geliştirilmiş olan Metin Tutarlılığı Bütüncül Puanlama Anahtarı Türkçeye uyarlanarak kullanılmıştır. Ölçeklerden ve kompozisyonlardan elde edilen veriler analiz edilirken, SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada yazma kaygısıyla ilgili şu sonuçlara

ulaşlmıştır: İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin önemli bir kısmının (% 45,5) yazma kaygısı düşüktür. Öğrencilerin yarıdan fazlasında orta düzeyde yazma kaygısı vardır. Yazma kaygısı yüksek öğrenci sayısı (% 2,2) azdır. Kızlar yazmaktan daha fazla zevk almaktadır ve erkeklerin yazma kaygısı kızlara göre daha yüksektir. Sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin yazma kaygısı artmaktadır. Yazılı anlatım ve Türkçe dersi başarısı yükseldikçe yazma kaygısının düştüğü belirlenmiştir. Evine düzenli gazete ve dergi giren öğrencilerin yazma kaygısı düşüktür. Günlük tutan öğrencilerin de yazma kaygılarının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Yazma tutukluğuyla ilgili sonuçlar şunlardır: İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin % 5'inde yazılı anlatım çalışmaları esnasında sıklıkla yazma tutukluğu olmaktadır. Öğrencilerin önemli bir kısmında (% 60) bazen ya da ara sıra da olsa yazma tutukluğu görülmektedir. Yazılı anlatım ve Türkçe dersi başarısı yükseldikçe yazma tutukluğunun azaldığı tespit edilmiştir. Metin tutarlılığı ile yazma tutukluğu arasında anlamlı yönde zayıf ama pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Evine düzenli dergi giren öğrencilerin daha az yazma tutukluğu yaşadıkları belirlenmiştir.

Yazma kaygısı ile yazma tutukluğu arasında olumlu, orta düzeyde ve istatistiksel olarak da anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yazma kaygısı ve yazma tutukluğuyla biçim, dil ve anlatım, yazım ve noktalama arasında olumlu, istatistiksel olarak anlamlı ancak düşük düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Can (2012)'ın "Ortaöğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Paragraf Düzeyinde Bağdaşıklık ve Tutarlılık "adlı doktora tezinde ortaöğretim 9. ve 10. sınıfta öğrenim gören 524 öğrencinin yazılı anlatımları paragraf düzeyinde bağdaşıklık, tutarlılık ve düşünciyi geliştirme teknikleri bakımından değerlendirilmiştir. Bağdaşıklık, anlamın metnin birimleri arasında taşınmasını sağlayan dil bilgisel bağıntıları kapsamaktadır. Tutarlılık, konu akışındaki bütünlüktür. Düşünciyi geliştirme teknikleri ise paragrafta yer alan düşüncenin açılması, genişletilmesi amacıyla kullanılan tekniklerdir. Araştırmada, öğrencilerden kendilerine verilen 10 konudan birini seçerek bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin yazdıkları kompozisyonların değerlendirilmesinde "Bağdaşıklık Düzeyi

Değerlendirme Ölçeği”, “Paragraf Tutarlılığı Değerlendirme Ölçeği”, “Düşünceyi Geliştirme Teknikleri Değerlendirme Ölçeği”, isimli ölçekler kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre ortaöğretim öğrencileri, paragraflarda tutarlılığı oluşturma bakımından önemli sorunlar yaşamaktadırlar. Paragraf ünitesini, derslerinde görmeyen 9. sınıf öğrencileri ile derslerinde görmüş olan 10. sınıf öğrencileri arasında yapılan karşılaştırmada, 10. sınıf öğrencilerinin paragrafta etkili giriş yapabilme ve düşünce organizasyonunu kurabilme bakımından 9. sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede başarılı olduğu görülmekte iken paragrafta etkili bir sonuçla bitirebilme, ana fikir oluşturabilme, paragrafta ana düşünce-yardımcı düşünce uyumunu kurabilme bakımından 9 ve 10. sınıf öğrencilerinin aralarında anlamlı derecede bir başarı farkı görülmemiştir. 9. ve 10. sınıf öğrencileri, paragraflarında düşünceyi geliştirme tekniklerini sırasıyla şu sıklıklarda kullanmışlardır: örneklendirme (% 23, 84), soru sorma (%22,91), tanımlama (15,23), karşılaştırma (% 14,83), zıtlık (10,01), tanık gösterme alıntı yapma (7,54), benzetme (4,37), sayısal verilerden yararlanma (% 1,05). Tezde, öğrencilerin, paragraflarında düşünceyi geliştirme tekniklerinin kullanımında bazı problemler yaşadıkları ortaya konulmuştur.

Çelik (2016) “Bulgaristan'daki Türk çocuklarının okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi” adlı doktora tezinde Bulgaristan'daki iki dilli Türk çocuklarının Türkçe okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerileri düzeyini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu çalışma, tarama tekniğine dayalı betimsel nitelikli bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Bulgaristan'daki Türk nüfusun yoğun yaşadığı Kırcaali ve Şumnu illerinde on iki farklı okulda öğrenim görmekte olan beşinci ve sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Ana dili Türkçe ancak eğitim dili Bulgarca olan bu öğrencilere sırasıyla "Kişisel Bilgi Toplama Envanteri", beşinci ve sekizinci sınıflar için ayrı ayrı "Okuduğunu Anlama Testi" uygulanmış ve öğrencilerin yazılı anlatım becerisi düzeylerini ölçebilmek için beşinci ve sekizinci sınıf öğrencilerine düzeylerine uygun farklı konularda metin yazdırılmıştır. Okuduğunu anlama testlerinin oluşturulmasında ortaokul Türkçe programında yer alan okuma öğrenme alanındaki

kazanım maddeleri dikkate alınmıştır. Öğrencilere yazdırılacak metinlerin konularının belirlenmesinde ise uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırmada elde edilen nitel verilerin analizinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatım toplam puanları normal dağılım gösterdiği için istatistiksel test tekniklerinden t testi ve ANOVA, öğrencilerin okuduğunu anlama toplam puanları ile kazanımlar düzeyindeki puanları normal dağılım göstermedikleri için Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H istatistiksel test tekniklerinden yararlanılarak analiz edilmiştir. Değerlendirmede grupların karşılaştırılması için "t" testi kullanılmıştır. İstatistiksel analiz yapılamayan durumlarda ortalamalar ve standart sapmaların bildirilmesi yoluna gidilmiştir. Araştırma sonucunda Şumnu'daki öğrencilerin, Kırcaali'deki öğrencilere oranla hem okuduğunu anlama testleri hem de yazılı anlatım becerilerinde daha yüksek puan aldıkları ve bu farklılığın anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmanın tüm basamaklarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama testinden elde ettikleri ortalama puan, 100 üzerinden 55.74; sekizinci sınıf öğrencilerinin ise ortalama puanı 41.53 bulunmuştur. Beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım puan ortalaması, 100 üzerinden 53.9; sekizinci sınıf öğrencilerinin ortalaması ise 56.48'dir. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgulara bağlı olarak Bulgaristan'daki iki dilli Türk çocuklarının eğitim-öğretim koşullarını ve okuma, yazma becerilerini geliştirmeye yönelik öneriler sunulmuştur.

Gedik (2008), "Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme (Erzurum Örnekleme)" isimli yüksek lisan tezinde orta öğretim 9. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini, kuramsal ve deneysel bir düzeyde ele alıp incelemektir. Bu araştırma, tarama yöntemi ve anket tekniği ile yapılmıştır. Öncelikle konuyla ilgili literatür incelenmiş ve kuramsal temel oluşturulmuştur. Bu doğrultuda, öğrencilere uygulanmak üzere anket, başarı testi ve yazılı anlatım çalışması hazırlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2007- 2008 öğretim yılında Erzurum Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki liselerde öğrenim gören öğrenciler, örnekleme bu sınıflardan seçkisiz (randomly) olarak belirlenen 180 öğrencisi oluşturmaktadır. Anket soruları; okul, cinsiyet, annenin ve babanın eğitim durumu, babanın mesleği,

ailenin aylık geliri, öğrencinin Dil ve Anlatım dersinden aldığı not, kardeş sayısı, sözlük kullanım durumu, okunan kitap türü ve sayısı gibi değişkenler esas alınarak incelenmiştir. Araştırmada verilerin analizinde t ve Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) ve ayrıntılı analizler için LSD Post Hoc testi yapılmıştır. Bu analizler bilgisayarda SPSS for Windows 16.00 istatistiksel analiz paket programı ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda özetle şu bulgulara ulaşılmıştır:

Orta öğretim dokuzuncu sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre: Noktalama, Paragraf bilgisi, Test toplamına ve Yazılı anlatım konusuna ait puanlar arasında kızların lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu; Ses bilgisi, Yazım kuralları, Kelime bilgisi, Cümle bilgisi ve Anlatım bozuklukları konusuna ait puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; öğrenim gördükleri okullara göre: Noktalama, Ses bilgisi, Yazım kuralları, Kelime bilgisi, Cümle bilgisi, Anlatım bozuklukları, Paragraf bilgisi, Test toplamına ve Yazılı anlatım konusuna ait puanlar arasında OKS sınavı ile öğrenci alan okullar lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu; annelerin eğitim durumlarına göre: Noktalama, Ses bilgisi, Yazım kuralları, Cümle bilgisi, Test toplamına ve Yazılı anlatım konusuna ait puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; Kelime bilgisi, Anlatım bozukluğu ve Paragraf bilgisi konusuna ait puanlar arasında üniversite mezunları lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu; babalarının eğitim durumlarına göre: Noktalama, Ses bilgisi, Yazım kuralları, Kelime bilgisi ve Anlatım bozukluğu konusuna ait puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; Cümle bilgisi, Paragraf bilgisi, Test toplamına ve Yazılı anlatım konusuna ait puanlar arasında üniversite mezunları lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu babalarının iş durumlarına göre: Noktalama, Ses bilgisi, Kelime bilgisi, Cümle bilgisi, Anlatım bozukluğu, Paragraf bilgisi ve Yazılı anlatım konusuna ait puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; Yazım kuralları ve Test toplamına ait puanlar arasında üniversite mezunları lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu ailenin tahmini aylık gelirine göre: Noktalama, Ses bilgisi, Anlatım bozukluğu ve Yazılı anlatım konusuna ait puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; Yazım kuralları, Cümle bilgisi, Paragraf bilgisi ve Test toplamına ait puanlar arasında orta, yüksek ve çok yüksek olanların lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu; kardeş sayılarına göre: Noktalama, Ses bilgisi, Cümle bilgisi, Paragraf bilgisi ve Yazılı anlatım puanları

arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; Yazım kuralları, Anlatım bozukluğu ve Test toplamına ait puanlar arasında orta düzey (4-6) olanlar lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu; Ses bilgisi, Kelime bilgisi ve Anlatım bozuklukları konusuna ait puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; Noktalama, Yazım kuralları, Cümle bilgisi, Paragraf bilgisi, ; Test toplamına ve Yazılı anlatım konusuna ait puanlar arasında iyi (70-84) ve çok iyi (85-100) olanlar lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu; Noktalama, Ses bilgisi, Yazım kuralları, Kelime bilgisi, Cümle bilgisi, Anlatım bozukluğu, Paragraf bilgisi, Test toplamına ve Yazılı anlatım konusuna ait puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; Noktalama, Ses bilgisi, Yazım kuralları, Paragraf bilgisi ve Test toplamına ait puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; Cümle bilgisi, Anlatım bozukluğu ve Yazılı anlatım konusuna ait puanlar arasında orta, fazla ve çok fazla okuyanların lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu okunan yayın türüne göre öğrencilerin: Noktalama, Ses bilgisi, Yazım kuralları, Anlatım bozukluğu ve Paragraf bilgisi konusuna ait puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; Cümle bilgisi, Test toplamına ve Yazılı anlatım konusuna ait puanlar arasında gazete, dergi ve birden çok yayın türü okuyanların lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu bulgulanmıştır.

“Şişmanoğlu (2009) “Türkçe Dersi Öğretim Programının Amaç ve Kazanımları Açısından Trabzon İli 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında Trabzon’daki ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin hangi seviyede olduklarının ve öğrencilerin yeni Türkçe programının yazma amaç ve kazanımlarına ne kadar ulaşabildiklerinin belirlenmesiyle ortaya çıkan sonuçlara göre çeşitli önerilerde bulunmaktadır.

Çalışmanın evrenini Trabzon ili, örneklemini ise Prof. İhsan Koz İlköğretim Okulu, Cezine Kardeşler İlköğretim Okulu ve Derecik İlköğretim Okulu’nda okuyan 8. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Tarama yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmada, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin değerlendirileceği kompozisyonlar ve yazılı anlatımlarını değerlendirdikleri anketler programın 6 amaç ve 42 kazanımına göre incelenmiştir. Öğrencilerin, “yazma kurallarını uygulama”

amacında (%72,1) “planlı yazma” amacından (%80,9) daha düşük bir başarı göstermelerine rağmen; yüzdelere bakıldığında iki amaçta da yüksek bir başarı gösterildiği gözlemlenmiştir. Yalnız öğrenciler; bitişik eğik el yazı kullanmada, yazdıkları metni görsel materyallerle desteklemede, kâğıt ve sayfa düzenine dikkat etmede, diğer kazanımlara göre daha düşük bir başarı göstermişlerdir. “Farklı türlerde metinler yazma” amacında öğrencilerin, yazılarında en çok şiir türünü tercih ettikleri belirlenmiştir. “Kendi yazdıklarını değerlendirme” amacında öğrenciler yazılarını; biçim ve içerik, dil ve anlatım, yazım ve noktalama kurallarına uygun olarak kendilerini başarılı bulmaktadır. “Kendini yazılı olarak ifade etme” amacında öğrencilerin, yazdıklarını başkalarıyla paylaşıp, onların değerlendirmelerini dikkate aldıkları, ilgi alanlarına göre yazdıkları, beğendikleri sözleri, metinleri, şiirleri derledikleri, şiir defteri kadar cazip olmasa da günlük defteri tuttukları belirlenmiştir. “Yazım ve noktalama kurallarını uygulama” amacında, en çok “de, da”nın yazılışında, sözcüklerin yanlış yazımında, büyük harflerin yazılışında, nokta ve virgül kullanımında hata yaptıkları belirlenmiştir. Değerlendirme sonucunda, öğrencilerin yazma becerisinde genel olarak başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Bedirhanoglu (2010), “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Görülen Kurucu Yanlışlıklarının Sezdirilmesi ve Cümlelerin Doğru Kuruluşlarının Kavratılması” isimli yüksek lisans tezinde ilköğretim 8. Sınıfta öğrenim gören 60 öğrencinin yazılı anlatım becerileri, kurucu yanlışlıklarından kaynaklanan anlatım bozukluğu açısından değerlendirilmiştir. Kurucu yanlışlıklarıyla beraber diğer anlatım bozukluklarına da yer verilmiştir.

Araştırmada öğrencilerden kendilerine verilen “Hiç kimse başarı merdivenine elleri cebinde tırmanmamıştır.” sözüyle ilgili kompozisyon yazmaları istenmiştir. Yazılan kompozisyonlarda öğrencilerin kurdukları cümleler anlatım bozuklukları açısından incelenmiş, yanlış cümlelerin doğru kuruluşları gösterilmiştir.

Çalışmada öğrencilerin toplam 1300 cümle kullandığı belirlenmiştir. Bu durumda öğrenci başına ortalama 21,6 cümle düşmektedir. Bu cümlelerin %12,9’u (168) isim cümlesi, %84,3’ü (1096) fiil cümlesi, %39,3’ü (512) basit, %57,8’i

(752) birleşik, %5'i (65) sıralı, %9,2'si (120) bağlı, %2,7'si (36) eksiltili cümledir.

Öğrencilerin yazmış oldukları cümleler, 15 farklı anlatım bozukluğu bakımından değerlendirilmiş ve cümlelerde 316 anlatım bozukluğu tespit edilmiştir.

Bu anlatım bozukluklarınının 132'si kurucu yanlışlığından, 57'si sözcük grubu yanlışlığından, 38'i sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasından, 21'i sözdiziminde sıra yanlışlığından, 20'si yinelemeden, 15'i fazlalıktan, 9'u argo ifade ve yerel dil kullanımından, 8'i bozuk anlatımdan, 5'i fiilimsi yanlışlığından, 4'ü eksiklikten, 4'ü mantıksal tutarsızlıktan ve 3'ü de anlam belirsizliğinden kaynaklanmaktadır.

Çalışmada elde edilen bulgular ışığında, öğrencilerin yazılı anlatımlarında görülen başta kurucu yanlışlıkları olmak üzere diğer anlatım bozukluklarınının giderilmesine yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

İzdeş (2011) “ İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerine Verilen Yazma Eğitiminin Öğrencilerin Hikâye Yazma Becerisine Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde ön hazırlık çalışmaları temel alınarak hazırlanan etkinlikler yoluyla ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin hikâye yazma becerilerini geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırma, Ankara Elmadağ Kurtuluş İlköğretim Okulu ve Keçiören Orhan Gazi İlköğretim Okulunda uygulanmıştır. Araştırmaya bu okullarda öğrenim gören 109 7. sınıf öğrencisi dâhil edilmiştir. Hikâye yazma seviyelerini belirlemek amacıyla öğrencilerden, alan uzmanlarının görüşleri alınarak hazırlanmış beş konudan biriyle ilgili bir hikâye yazmaları istenmiştir. Yazılan hikâyeler araştırmacı tarafından hazırlanan Hikâye Yazma Değerlendirme Formu'na göre değerlendirilmiş ve SPSS 18.0'de analiz edilmiştir.

Ön test son test kontrol gruplu deneysel yöntemin kullanıldığı bu çalışmada, ön test uygulamasının ardından, deney grubunda yer alan öğrencilere on dört hafta boyunca toplam otuz saat süreyle hikâye yazma etkinlikleri uygulanmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilerle ise dersler klasik usulle işlenmiştir. Uygulama çalışmalarının ardından gruplara son test uygulanmış ve öğrencilerden ön testte seçtikleri konuyla ilgili tekrar bir hikâye yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin hikâye yazma becerileri

“Hikâye Yazma Değerlendirme Formu”ndaki maddelerin her biri açısından karşılaştırıldığında, deney grubu öğrencilerinin son test puanlarının üç madde (bağdaşıklık, yazım ve noktalama) haricinde ön test puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin son test puanlarının kontrol grubu öğrencilerinin son test puanlarından üç madde haricinde (paragraf ve satır araları, yazım, noktalama) anlamlı olarak daha yüksek çıktığı görülmüştür. Öğrencilerin hikâye yazma becerileri aldıkları toplam puanlar açısından incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin son test toplam puan ortalamalarının da kontrol grubu öğrencilerinin son test toplam puan ortalamalarından istatistiki olarak anlamlı derecede yüksek çıktığı görülmüştür. Bu sonuçlardan hareketle, verilen yazma eğitiminin öğrencilerin hikâye yazma becerilerini geliştirdiği belirtilebilir.

II. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde “Yazılı Anlatım ve Yazma Becerisi”, Türkçe öğretiminin ve derslerinin önemi, dört temel dil becerisi, yazma becerisinin önemi, yazılı anlatımda görülen sorunlar” konuları ele alınmıştır.

2.1. Kavramsal Çerçeve

2.1.1. Yazılı Anlatım ve Yazma Becerisi

Bireylerin duyguları, düşünceleri, hayalleri, tasarıları, beklentileri başkalarına doğru, amacına uygun ve etkileyici bir biçimde aktarmalarının en etkili araçlardan biri de yazılı anlatımdır. İnsan olarak duygularımızı, düşüncelerimizi, tasarılarımızı, sezgilerimizi, görüşlerimizi çeşitli yollarla dışa vururuz. Bu yollardan biri de “yazma”dır. Kendimizi dışa vurmanın nedeni ise var oluş gerçeğimizdir. Yazma bundan dolayı kişisel bir zorunluluk, kişisel bir gereksinim ve bir tutkudur (Özdemir - Binyazar 2006: 15).

Duygu, düşünce ve hayallerin, istek ve arzuların, bilinen ve görülenlerin, okunan veya duyulanların dil aracılığıyla kâğıt üzerine güzel ve etkili bir şekilde aktarılmasına yazma; topluluk halinde yaşayan insanların duygu, düşünce ve tasarılarının, dil kurallarına göre, doğru ve etkileyici bir biçimde plan çerçevesinde yazıyla anlatılmasına yazılı anlatım denir (Calp, 2005:195). Yazılı anlatım, düşünceyi sistematize etmeyi, yazıyı planlamayı, dil bilgisi kurallarına uymayı, sentez yapmayı vb. gerektirir (Sever 2000:20). “Yazı yazmamızın amacı, okuyuculara duygu ve düşüncelerimizi gözlemlerimizden ve bilgi birikimimizden yararlanarak güzel, doğru ve etkili biçimde yansıtmaktır. Bu yansıtma eylemi sadece bilgi vermekle sınırlı olmayıp aynı zamanda okurların zevk almasını sağlamaya yönelik çok yönlü karmaşık bir etkinliktir. Bunun gerçekleşmesi için ana dilini kullanma becerisi kazanmak, bireysellik/ üslup, gözlem yapmak, okumak, okudukları ve gözlemledikleri üzerinde düşünmek gibi birtakım hususların da göz önünde

bulundurulması gerekir. Aksi durumda iletişim mekanik bir hâl alır ve metnin duygu değeri kaybolur” (Aktaş-Gündüz, 2010: 29).

İnsanlar yazarak her türlü olay, düşünce, durum ve duyguları en güzel şekilde dile getirme imkânı bulabilirler. Bu sayede başkalarına ulaşma imkânı bulup yazdıklarını yarınlara taşıyıp kalıcı olmasını sağlayabilirler. Yazma sayesinde kişi hem kendini geliştirmiş olur hem de başkalarının gelişimine olanak sağlar. Yazma eylemi insanın ufkunu ve düşünce dünyasını geliştirir. Hayatı ve insanları daha iyi tanımasını sağlar. Kişiye farklı bakış açıları kazandırır, çok yönlü düşünmesini sağlar. Yazma yetisine sahip insanlar gözlem yaparlar. Yazmak dile hâkim olmaktır. Yazan insan kelimelerle dans edencesine kelimelerin gücünden ve büyüğünden yararlanan insandır. Göçer (2010)’e göre yazma (yazılı anlatım / kompozisyon), “düşünce gücüne sahip olanların görüş, fikir ve duygularıyla gözlem, deney ve tecrübelerini, seçilen konuyla ilgisi ölçüsünde planlayıp dilin kurallarına uygun biçimde anlatması” olarak tanımlanabilir.

Okullarda yazma çalışması, bir konu ile ilgili duyguları, düşünceleri, hayalleri tasarıları, tecrübeleri, bir takım kurallar çerçevesinde anlatabilme tekniğidir. Öğretmenler yazma çalışmalarını geleneksel anlayışın bir sonucu olarak kompozisyon atasözü ya da özdeyişin açıklanması olarak düşünmemeli bu anlayışın dışına çıkarak farklı tür ve içerikte yazma çalışmalar yapmalıdır. Yazma çalışmalarının istenen amaçlara ulaşabilmesi için öğretmenlerin çağın gereklerine uygun olarak öncelikle kendini yenileyebilmesi, yazma konusunda istekli olup öğrencilerde de istek uyandırması gerekmektedir. Öğretmen farklı etkinlikler yapmalı yapılan etkinlikleri mutlaka değerlendirmelidir. Performansları hakkında öğrencilere düzenli ve yapıcı geri bildirimler verilmeli, eksik ya da hatalı öğrenmelere ilişkin tespitler öğrencilere aktarılmalıdır. Öğretmen sınıf içinde motive edici olmalı yıkıcı eleştiriler yapmamalıdır. Öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almalarında öz değerlendirme becerisini edinmeleri önemli bir rol oynamaktadır. Bu bakımdan yapılan etkinlikler sonunda öğrencilere öz değerlendirme mutlaka yapılmalıdır.

Tekin (1980: 85)'e göre yazmanın günlük yaşamdaki önemini göstermesi bakımından hedefe ulaşıldığına kanıt olabilecek gözlenebilir davranışlar şu şekilde sıralanabilir:

- Belli bir konudaki görüşlerini yazılı hâle getirme.
- Öğrenmek istediği hususları, gerektiğinde, ilgililere yazılı olarak sorma.
- Belirli günlerde ve belirli olaylarda (bayram, düğün, hastalık, ölüm, doğum vb.) tanıdıklarına mektup, kart vb. yazma.
- Resmî kuruluşlardan olan isteklerini, yazılı bir dilekçe hâlinde belirtme.
- Belli konulardaki yazılı istekleri yazılı olarak cevaplama.
- Okul veya sınıftaki duvar gazetelerine belli konulardaki görüşlerini belirten yazılar yazma.
- Dinlediği bir konuşmanın önemli kısımlarını yazılı olarak not etme.
- İlgi alanına giren yazıları (fıkra, makale, şiir vb.) derleme.
- Belli konularda topladığı materyali, kendisinin aldığı çeşitli notları, kendilerinden sürekli yararlanılabilecek hâle getirme...

2.1.2. Dil

Dil ile ilgili olarak bugüne kadar birçok tanım yapılmış olup ortak bir tanım yapılamamıştır. Çünkü dil çok yönlü olduğu gibi karmaşık bir yapıya sahiptir. Dil bilimcilerin yaptığı yüzlerce dil tanımından ortak bir tanım çıkmıştır. Bu tanım dilin bir iletişim aracı olmasıdır.

Muharrem Ergin dili “gizli anlaşmalar sistemi olarak tanımlar. Dili tabii bir vasıta olarak tanımlayan Ergin, kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti bütünleştiren ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese olarak da görür. Dil muazzam bir yargı olup seslerden örülmüştür, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir (Ergin, 1990: 4).

İnsanoğlu geçmişten bu güne en güçlü iletişim aracı olarak görmüş, belli kurallar dâhilinde geliştirmiş, kültürün taşıyıcısı olarak gelecek nesillere aktarmaya devam etmiştir. Dil canlı bir varlık olup aynı zamanda toplumun ortak malıdır, millet olmanın temel gereklerinden biridir, millet olma bilinci uyandırır ve milleti ayakta tutar.

Karakuş, dil eğitimi “bütün milletlerin üzerinde hassasiyetle durdukları bir husus olarak görmektedir. Dil eğitimi, bütün dünyada müstakil bir ilim sahası olarak kabul edilmiştir ve bu doğrultuda çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemizde de dilin öğretimine verilen önem arttıkça çocuklarımızda kuvvetli bir dil şuurunun oluşacak; bu durumda çocuklar milli benlik ve kültürel kimlik kazanacaklardır” (Karakuş, 2000: 5).

Dil eğitimi yapılırken öğrencilere dilbilgisi kurallarını öğretmek ve dil becerisi kazandırmak oldukça önemlidir. Ayrıca dil sevgisi ve dil bilincinin kazandırılması da gerekir. Öğrenciye dil sevgisini verecek ve ondaki dil bilincini geliştirecek olan da öğretmenlerdir. Bu sebeple bütün öğretmenlere, dil eğitimi hususunda önemli görevler düşmektedir.

2.1.3. Ana Dili Öğretimi

Uygur (1997: 14), ana dili kavramını şu şekilde açıklar: Ana dili temel dilimizdir. Özel dillerden öncedir, hepsini kuşatır. Ana dili günlük dilimizdir. Özel dillerle işimiz bittikten sonra da onun alışkanlığında dinleniriz. Her insan ‘benim’ dediği bir dili konuşur. Bu içinde doğduğu, geliştiği, biçim kazandığı topluma özgü dildir.

İnsanların dil yeteneğinin temelinde ana dili eğitimi yatar. Eğer kişi, anadilini tam öğrenmiş ve kurallarına uygun olarak kullanıyorsa bu eğitimi almış demektir. Anadilinde eksik olan bireylerin de bilim, sanat üretmesi olanaklı görülmemektedir. Uygur (1997: 14), ana dili kavramını şu şekilde açıklar: Ana dili temel dilimizdir. Özel dillerden öncedir, hepsini kuşatır. Ana dili günlük dilimizdir. Özel dillerle işimiz bittikten sonra da onun alışkanlığında dinleniriz. Her insan ‘benim’ dediği bir dili konuşur. Bu içinde doğduğu, geliştiği, biçim kazandığı topluma özgü dildir.

Ana dili öğretiminde amaç, çocuğun dilini yazılı ve sözlü olarak en iyi şekilde kullanabilmesi ve ondan en iyi şekilde yararlanabilmesidir. Günümüzde, ilkokullarda Türkçe öğretiminin amacı, “Millî Eğitimimizin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin, anadilimizi belirli bir düzeyde anlar, konuşur ve yazar duruma gelmelerini sağlamaktır” (Kavcar, 1997: 3).

Buna göre öğrenciler dil becerilerini kazandırmak demek kişilikli, donanımlı iletişim becerisi yüksek ve başarılı bireyler yetiştirmek demektir. Dil becerisi sadece belli bir dönemde kazandırılmaz, hayat boyu devam eder. Bu dil becerileri, okuma, dinleme, konuşma ve yazmadır. Dil öğretiminde temel beceriler genel başlıklar hâlinde; anlama becerileri (okuma, dinleme), anlatım becerileri (konuşma, yazma) olarak ikiye ayrılır.

Anlatım becerileri bireyin kendine ait duygu ve düşüncelerinin sözlü veya yazılı olarak ifade edilmesidir. Anlama becerileri ise, konuşanı veya yazılı bir ifadeyi anlayabilmeye ilgilidir.

Dil öğretiminde temel becerilerin en önemli unsurlarından biri yazma becerisidir. Yazma Türkçe öğretiminde yazma becerisi ya da yazılı anlatım gibi ifadelerle birlikte “kompozisyon yazdırma” ifadesiyle de karşılanmaktadır. Yazma düşüncelerin ifadesidir. Kompozisyon yazarken düşünceler sistematik bir şekilde kaleme alınır. Bu durumda kompozisyon düşünceleri de geliştirir, diyebiliriz.

2.1.4. Türkçe Eğitiminin Amaçları

Eğitim bireylerde istenilen davranışı geliştirme süreci olarak tanımlanmakla birlikte bireylerin toplumsal hayat içinde yer edinmesini sağlayan hayatlarında fayda sağlayacak, bireylerin gelişimine katkısı olan toplumsal hayatla birlikte şekillenen bir süreç olarak tanımlanabilir.

Eğitimin temel amacı toplumsal devamlılığı sağlamak ve bu fonksiyonu yerine getirecek bireyler yetiştirmektir. Bu bireyler toplumsal hayatın içinde yetişip devamlılığı sağlama görevini de üstlenirler. Eğitim sayesinde bireyler kültürü besler, zenginleştirir. Eğitimin en önemli amaçlarından biri de kişinin var olan yeteneklerini

geliştirmek ve yeni yetenekler kazandırmaktır. Eğitim sayesinde kişiler çağa ayak uydurarak üst seviyede gelişim gösterebilir. Bu sayede sağlıklı bir toplum ortaya konabilir. Verilen eğitimin milletin toplumsal yapısına, yetişen neslin gelişimine, karakterine ve elbette ki ilgi ve ihtiyaçlarına göre şekillenmesi gerekir. bu durum toplumsal devamlılık için olmazsa olmazdır.

Eğitimin amacı insanın kendini gerçekleştirmesidir. Çünkü insanın eğitim ve sahip olduğu özelliklerle inşa edebileceği en önemli şey kendisidir. Eğitim, birçok alandan etkilediği gibi aynı zamanda birçok alanı da etkileyen bir bilimdir. Eğitim, dini geleneklerden, kültürel değerlerden, psikolojik araştırmalardan, ideolojilerden, zamandan, kültür antropolojisinden, ekonomiden, siyasal yapıdan, toplumsal yapıdan ve eğitim politikalarından etkilendiği gibi aynı zamanda da bu alanları etkileyen ve yön veren bir tarzdadır. Bu durumda eğitiminin ne kadar önemli olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda eğitimin nihai amacının ne olduğunu da göz önünde bulundurmak gerekir. Aslında eğitim, düşünmeyi bilen, doğru bilgiye hızla ulaşabilen, öğrenen ve öğrenmeyi öğrenen, insan olma durumunu koruyan, insanı ve emeği yok saymayan, özgür girişimi destekleyen kişiler yetiştirme amacındadır.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları:

“ Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik; lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya

görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunun arttırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı yapmaktır” (MEB, 2006: 1).

Bireylerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmiş olması, onların Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarının işaret ettiği davranışlarla donatılmasına bağlıdır. Durukan (2008: 152), eski programla (1981), yeni program (2005) genel amaçlarını kıyasladığında, yeni programda bazı amaçların daha ayrıntılı olarak ifade edildiğini, “bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanma” ifadesinin eklendiğini, “estetik duyguların gelişimine yardımcı olmak” ifadesinin genel amaçlardan kaldırıldığını belirtiyor.

“1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi; Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması; okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması; okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması; duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması; bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi; basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme

becerilerinin geliştirilmesi; okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması; millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi; Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır.

Bu amaçlara ulaşmak için ana dili eğitiminin her aşamasında titiz bir çalışma gerekir. Çünkü ana dilini iyi kullanmayan bir öğrencinin diğer alanlarda da başarılı olması beklenemez. Eğitim çarkımızı çocuklarımızın parlak zekâlarını işleterek döndürmenin yolu öncelikle Türkçe eğitiminin kalitesini yükseltmekten geçer. Bunun için de, sınıf öğretmenleri, Türkçe öğretmenleri, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri başta olmak üzere bütün öğretmenlere görev düşmektedir. Aslında eğitimin Türkçe yapıldığı okullarda bütün öğretmenler birer Türkçe öğretmeni sayılır. Çünkü her öğretmen kendi branşıyla ilgili Türkçe kelimeler öğretmektedir. Böylece bütün öğretmenler bir bakıma Türkçe öğretmeni hüviyeti taşımaktadır. Zaten Türkçe, okuldaki bütün öğretmenlerin verdiği derslerle gelişmektedir. Türkçe öğretmenimizin verdiği ders diğer dersleri, diğer öğretmenlerimizin verdiği dersler de Türkçe dersini desteklemektedir. Elbette bütün bunlar arasında Türkçe en çok edebiyatla ilgisi olan bir derstir. Edebiyat denince de sadece lisedeki edebiyat dersleri akla gelmemelidir. İlköğretimdeki Türkçe dersleri de birer (çocuk) edebiyat dersi hükmündedir” (Adıgüzel: 2004: 10).

Okullarda Türkçe dersleri işlenirken öğretilmelerin bazı ilkelere dikkat etmesi gerekir (Kavcar ve diğerleri 1997: 9) bu ilkeleri şöyle sıralar:

Dil, doğal bir ortam içinde öğretilmelidir.

Öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmelidir.

Türkçe öğretiminde bütün derslerden yararlanılmalıdır.

Değişik dil çalışmaları arasında sıkı bir ilişki kurulmalıdır.

Çeşitli ders araç ve gereçlerinden yararlanılmalıdır.

Türkçe derslerinde öğrencilerin dil gelişimi bakımından bireysel durumları ve kişisel özellikleri her zaman göz önünde tutulmalıdır. Bildiğiniz gibi, çocuğun dili, önce yaşına, sonra da içinde büyüdüğü toplumsal çevrenin koşullarına göre bazı ayrılıklar gösterir. Hatta bazen aynı yaşlarda bulunan ve birbirine az çok benzer toplumsal koşullar içinde yetişen çocuklar arasında bile dili kullanım bakımından ayrılıklar görülebilir. (Kavcar ve diğerleri,1997: 10)

Bilgiyi edinme sürecinde geçirilen yaşantılar, bu bilginin kalıcılığını etkileyen önemli unsurlardan biridir. Öğrenciler için kendilerinin ortaya çıkardıkları bilgiler, kendilerine doğrudan sunulan bilgilerden daha kalıcıdır. Bunun için öğrencilerin bilgiyi kendilerinin bulmalarını sağlayan yöntemler tercih edilmelidir.

Beceri kazanma, uygulama yapmakla gerçekleşebilir. Türkçe derslerinde öğretmen, öğrenciyi etkinlikleri yapan duruma getiren bir rehber olmalıdır. Bundan dolayı yöntem, öğrencilerin kazandıkları bilgiyi kullanmalarını sağlamalıdır. Örneğin; öğrencilere konuşma becerisinin kazandırılması için, öğretmenin konuşması değil, öğrencilerin kendilerinin konuşmaları gerekmektedir. Öğrenciler konuşurken, öğretmen onları kontrol etmeli; eksikleri tamamlamalarını ve yanlışları düzeltmelerini sağlamalıdır.

Beceri öğrenmede davranışlar, yönlendirilmiş alıştırmalarla geliştirilmektedir. Bunun için, beceri öğretiminde tekrarın önemi büyüktür. Öğrencilere kazandırılan davranışların kalıcı hale gelmesi de bunların değişik durumlar içinde tekrarlanmasını gerektirmektedir. Öğrencilerin söz konusu davranışı tekrar tekrar yapmalarını sağlamalıdır. Ancak bu tekrarlar yoluyla öğrenciler davranışı alışkanlık haline dönüştürebilirler (Yangın;199: 5)

2.1.5. 2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı İçerisinde Yazma Amaç ve Kazanımları

İlköğretim Türkçe Dersi (6., 7., 8. sınıflar) Öğretim Programı'nda yazma becerisine yönelik olarak belirlenen amaç ve kazanımların hedefi öğrencilerin yazılı anlatım seviyelerini geliştirmektir. Bu amaç ve kazanımlar şunlardır:

“1. Yazma kurallarını uygulama

1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.
 2. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.
 3. Elektronik ortamdaki yazışmalarda biçim ile ilgili kurallara uyar.
 4. Standart Türkçe ile yazar.
 5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
 6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.
 7. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
 8. Yazısında sebep-sonuç ilişkileri kurar.
 9. Yazısında amaç-sonuç ilişkileri kurar.
 10. Tekrara düşmeden yazar.
 11. Yazım ve noktalama kurallarına uyar.
2. Planlı yazma
1. Yazma konusu hakkında araştırma yapar.
 2. Yazacaklarının taslağını oluşturur.
 3. Yazısını bir ana fikir etrafında planlar.
 4. Yazısının ana fikrini yardımcı fikirlerle destekler.
 5. Konunun özelliğine uygun düşüncüyü geliştirme yollarını kullanır.
 6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.

7. Yazdığı metni görsel materyallerle destekler.
8. Yazısına konunun ve türün özelliğine uygun bir giriş yapar.
9. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.
10. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.
11. Dipnot, kaynakça, özet, içindekiler vb. kısımları uygun şekilde düzenler.
12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.

3. Farklı türlerde metinler yazma

1. Olay yazıları yazar.
2. Düşünce yazıları yazar.
3. Bildirme yazıları yazar.
4. Şiir yazar.

4. Kendi yazdıklarını değerlendirme

1. Yazdıklarını biçim ve içerik yönünden değerlendirir.
2. Yazdıklarını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3. Yazdıklarını yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirir

5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini yazarak ifade eder.
2. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.
3. İlgi alanına göre yazar.

4. Őir defteri tutar.
 5. Günlük tutar.
 6. Beęendięi sözleri, metinleri ve Şiirleri derler.
 7. Okul dergisi ve gazetesi için yazılar hazırlar.
 8. Yazdıklarını başkalarıyla paylaŐır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.
 9. Yazdıklarından arŐiv oluşturur.
 10. Yazma yarıŐmalarına katılır.
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama
1. Yazım kurallarını kavrayarak uygular.
 2. Noktalama işaretlerini iŐlevlerine uygun olarak kullanır.” (M.E.B, 2005)

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Yöntem; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, veri toplama araçları, değerlendirme cetveli, verilerin çözümlenmesi sürecini kapsar.

3.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim 7., ortaöğretim 11. sınıf ve lisans 3. sınıf öğrencilerinin yazdıkları metinleri çözümleyici puanlama yönergesine göre değerlendirmeyi amaçlayan bu nitel çalışma, “tarama/betitleme modeli”ndedir. Bu modelde çok sayıda örnek üzerinde çalışma gerektiğinden kesit alma yolu seçilir. “İlişkisel tarama modelleri iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. İlişkisel çözümleme; korelasyon ve karşılaştırma yolu ile yapılır” (Karasar, 2002: 81). Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniklerinden kategori analizi kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nin farklı programlarında öğrenim gören öğretmen adayları ile Konya il merkezindeki 11. sınıf lise öğrencileri Konya il merkezindeki ortaokul 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Örnekleme ise 2007-2008 öğretim yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nin farklı programlarında öğrenim gören 80 öğretmen adayı, Konya Anadolu İmam Hatip Lisesi 11. sınıfta okuyan ve tesadüfi yolla belirlenen 80 öğrenci ve Prof. Dr. Fuat Sezgin İlköğretim okulunda 7. sınıfta okuyan tesadüfi yolla belirlenen 80 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırma farklı öğretim seviyelerindeki öğrencilerin oluşturdukları yazılı metinleri değerlendirme ve karşılaştırmaya yönelik bir çalışma olduğu için öğretim kademelerine uyum sağlamış, müfredat bakımından araştırmaya değerlendirilecek yazılı anlatım türlerini kaleme alabilecek, merkezî sınavlara hazırlık kaygısı

taşımayan sınıflar örnekleme dâhil edilmiştir. Bu noktada, danışman ve uzman görüşleri de alınarak 7. sınıf ve 11. sınıf öğrencileri ile lisans düzeyinde farklı programlara devam eden 3. sınıf öğrencileri örnekleme dâhil edilmiştir. Evrene giren bütün öğrencilerin bu araştırma kapsamına girmesi mümkün olmadığı için tesadüfi örnekleme yoluyla örneklem alma yoluna gidilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada kullanılan verilere ulaşma sürecini kapsar.

Veri Toplama Araçları: Araştırmada veri toplama araçları; farklı öğretim seviyelerindeki öğrencilerin yazdıkları hikâye ve mektup türündeki metinler ile bunların değerlendirilmesinde kullanılan değerlendirme cetvelidir.

Öğrencilerin Yazdığı Metinler: Araştırmanın temelini oluşturan veriler, öğrencilerin hikâye ve mektup türünde kaleme aldıkları kompozisyonlardan elde edilmiştir. Kompozisyonlar, araştırmaya katılan öğrencilere aynı tema ile ilgili güdümlü yazma tekniğine uygun olarak yazdırılmıştır. Mektup türünde “Ailenizin koymuş olduğu kurallardan sıkıldınız. Ailenizle uzlaşmak istiyorsunuz. Onlara duygularınızı ifade eden bir yazı kaleme alınız” ve hikâye türünde “Bir bilim adamıyla asistanı buluş peşindeler” yönergesine uygun olarak metin oluşturulması istenmiştir.

3.4. Değerlendirme Cetveli

Öğrencilerin oluşturdukları metinleri değerlendirebilmek için değerlendirme cetveli kullanılmıştır. Değerlendirme cetveli oluşturulurken yerli ve yabancı kaynaklar alan yazından taranmış, puanlama yönergesine son hâli verilirken uzman görüşlerinden yararlanılmış ve puanlama yönergesindeki özellikler, ölçütler ve tanımlar araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Değerlendirme cetvelinin oluşturulmasında MEB’in okullara önerdiği ve yaygın olarak kullanılan ortaokul ve lise düzeyinde kompozisyon değerlendirme ölçütleri esas alınmıştır. Bu ölçütlerin öğretmenler tarafından sıklıkla ve yaygın olarak kullanılması da değerlendirme cetvelinin oluşturulmasında göz önünde bulundurulmuştur.

Hikâye ve mektup türündeki yazılar için ortak bir “çözümleyici puanlama yönergesi” kullanılmıştır. Bu yönergeyle öğrencilerin oluşturdukları metinler dış yapı (biçim), dil ve anlatım (üslup) , yazım ve noktalama özellikleri bakımından değerlendirilmiştir.

Metinlerde dış yapı olarak kâğıt düzenine (Kâğıdın kenarlarında, paragraf, satır aralarında uygun boşluk bırakılıp bırakılmadığı) ve metinlerin düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı ile yazılıp yazılmadığına bakılmıştır.

Dil ve anlatımla ilgili değerlendirme ölçütlerinde başlık; ana fikir; yardımcı fikirler; alıntı, örnek ve benzetmelerin kullanılma durumu; sonuç ifadeleri; anlatım bozuklukları ve kaynak kullanımı gibi özelliklere bakılmıştır.

Yazım ve noktalama kategorisinde ise yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin doğru kullanım durumlarına bakılmıştır.

Değerlendirme cetvelinde bulunan özellikler, metin dilbilim ve kompozisyon öğretimi bakımından öğrencilerin metinlerinde bulunması ve değerlendirmesi gereken özelliklerdir: “Dış Yapı: Biçim: Metin alanı içinde ve dışında boşluklar bırakabilme, okunaklı yazma. Yazım ve noktalama: Yazım ve noktalama ile bunlarla ilgili dil bilgisi kurallarına uyabilme. Dil ve Anlatım: Sözcük: Olayı ve durumu ifade eden sözcükleri seçebilme. Cümle: Farklı uzunlukta, yapıda ve dizilişte cümleler kurabilme. Paragraf: Kendi içinde konu bütünlüğü olan paragraflar oluşturabilme. Anlatım: Olayların anlatımında duygu ve düşünceleri katma, konuyu akış ve mantık bakımından doğru sunabilme. Düzenleme: Başlık: Konuya uygun başlık bulabilme. Giriş (Serim) : Olayın geçtiği yer, zaman, kişi ve olay hakkında bilgi sunma. Gelişme (Düğüm): Olayları akış sırasına göre birbirini tamamlayacak biçimde ayrıntısıyla anlatabilme. Sonuç (Çözüm) : Olay anlatımını bitirip olayla ilgili yorum yapabilme” (Arı, 2010: 55)

Çalışma, 2007-2008 öğretim yılının eylül, ekim, kasım ve aralık aylarında yapılmıştır. Mektup ve hikâye türleri esas alınarak ilköğretim, ortaöğretim ve lisans düzeyindeki öğrencilerin yazma performansları ortaya konmaya çalışılmıştır. Değerlendirme cetvelinin hazırlanması şöyle özetlenebilir: Birinci aşama

değerlendirme cetvelinin hazırlanmasını ve geliştirilmesini kapsar. Araştırmacı öncelikle İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (2006) ve Ortaöğretim Dil ve Anlatım Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (2006) yazma temel becerisi kapsamındaki amaç ve kazanımları incelenmiş, bu inceleme sonucunda yazma kurallarını uygulama, planlı yazma, farklı türde metinler yazma (olay yazıları), yazım ve noktalama kurallarını uygulama amaç ve kazanımlarının, öğrencilerin metinlerinde uygulanabilirlik düzeyini değerlendirmeye karar vermiştir.

Araştırmacı, İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programındaki (2006: 220) yazılı anlatımı değerlendirme formunu incelemiştir. Asıl uygulama öncesinde öğrencilerin yazdığı hikâye ve mektup türündeki metinler oluşturulan değerlendirme cetveline göre değerlendirilmiştir. Değerlendirme cetvelinde yer alan maddeler kontrol listesi mantığıyla düşünülmüş, ilgili maddedeki özelliklere göre yazılar değerlendirilmiştir. Çalışma daha çok hata analizine dayandığı için puanlama veya derecelendirmeli puanlama ölçeği hazırlanması yoluna gidilmemiştir. Çalışmada, öğrencilerin değerlendirilen puanlarına göre oluşturulan başarı puanlarının ortaokul, lise ve lisan düzeyinde grup olarak karşılaştırılmasının ölçme ve değerlendirme anlayışına ve pedagojiye uygun olmadığından hareketle puan yerine uygunluk ve hata temelinde yüzdeler oranlar verilmiştir.

İki farklı metin türü kullanıldığı için her bir metin türüne özgü değerlendirme cetveli kullanılıp kullanılmayacağı tartışılmış, yazıların ilgili özelliklere göre uyumlu veya hatalı olma durumları dikkate alındığı için genel bir değerlendirme cetvelinin kullanılmasına karar verilmiştir. Ancak Değerlendirme cetvelinde yer alan özelliklerin değerlendirilmesinde öğrencilerin yazılarının ilgili edebî türe uygunluk durumlarına dikkat edilmesi ilkesine uyulmuştur. Örneğin yazıdaki başlığın varlığı ve yazıya uygunluğu değerlendirilirken türün özelliklerine uyumu da dikkate alınmıştır.

Oluşturulan değerlendirme cetvelinin kullanılabilirliğini, işlevselliğini, güvenilirliğini, geçerliğini sınaama adına asıl uygulamadan önce yazdırılan yazılar 2 farklı okulda (ilköğretim, ortaöğretim) görev yapan 4 branş öğretmeni tarafından

(Türk Dili ve Edebiyatı 2, Türkçe 2) değerlendirme cetveline göre değerlendirilmiş, yazıların içeriği değerlendirilirken olumlu ve olumsuz durumların yazılı kâğıtları üzerinde işaretlenmesi ve işaretlenen özelliklerin sayılarak yüzdeler oranların çıkarılması istenmiştir. Değerlendirilen kâğıtlar arasında öğretmenlerin belirledikleri oranların uyumlu olduğu görülmüştür. Bir sonraki aşamada araştırmaya gönüllü olarak katılan ve kendi alanlarında uzman (üçü doktor, üçü uzman) olan değerlendirmecilerin görüşlerine de başvurulmuş, onların da aynı fikirde birleştiği gözlenmiştir. Hem öğretmenlerle hem de uzmanlarla yapılan görüşmelerde, yönergede birtakım değişikliklere gidilerek yönergeye son şekli verilmiştir. Bundan sonraki aşamada uygulama yapılmıştır.

Uygulama (İşlem): Uygulama dört aşamadan oluşmaktadır.

Birinci Aşama: Ön uygulama niteliğindedir. Ön uygulama, 2007/2008 öğretim yılı eylül ayında, ilköğretim, ortaöğretim ve lisans kademelerinde öğrenim gören 240 tane öğrenci üzerinde yapılmıştır. Uygulama öncesinde öğrencilere araştırmanın amacı ve yazılacak yazının metin türü hakkında bilgiler verilmiş, öğrencilerin yazarken nelere dikkat etmeleri sözlü olarak anlatıldıktan sonra (yaklaşık 10 dk) öğrencilerin soruları cevaplandırılmıştır (5-6 dk). Geri kalan sürede öğrencilerin düşünmesine ve plan yapmasına ayrılmıştır (yaklaşık 10 dakika). İkinci ders saatinde ise öğrenciler verilen görevi yerine getirerek metin oluşturmuştur. Ön uygulama sonucunda birinci ders saati (40 dk) bilgi verme, güdüleme ve planlama için; ikinci ders saati (40 dk) metin yazmak için yeterli bir süre olduğu tespit edilmiştir.

İkinci Aşama: Ön uygulama sonucunda elde edilen verilerle, asıl uygulama sonucunda kullanılacak puanlama yönergesi üzerinde değişiklikler yapılmıştır. Daha sonra tekrar uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu aşamadan sonra puanlama yönergesi, tekrar gözden geçirilmiş, kimi tanımlamaların nitelikleri değiştirilerek düzenlenmiştir.

Üçüncü Aşama: Asıl uygulama, Prof. Dr. Suat Sezgin Ortaokulu, Karatay Anadolu İmam-Hatip Lisesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi öğrencileri esas alınarak 24 Eylül 2007- 25 Aralık 2007 tarihlerinde

gerçekleştirilmiştir. Asıl uygulama, ön uygulamadaki gibi iki ders saati sürmüştür. Asıl uygulama sonucunda elde edilen veri kaynakları okullara göre tasnif edilmiştir.

Dördüncü Aşama: Araştırmada kullanılan değerlendirme cetvelinin güvenilirliğini belirlemek için “değerlendirmeciler arası uyum” (interrater reliability) yöntemine başvurulmuştur. Değerlendirmeciler arası uyumu anlamak için bir ön uygulama yapılmıştır. Araştırmacı toplan 360 uygula kâğıdını değerlendirmiştir. Bu değerlendirme denemelerinde öğrenci yazılarındaki niteliklere göre uzman görüşü de alınmış, puanlama yönergesinde bazı değişiklikler yapılarak tekrar düzenlenmiştir. Düzenleme sonucunda aynı yazılar tekrar değerlendirmeye alınmış ve ön uygulamada iki değerlendirmeci arasındaki uyumun (85) bu tür çalışmalar için yüksek bir korelasyonda olduğu görülmüştür.

Değerlendirmeciler arası uyumda “Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmıştır.” maddesi gibi daha somut ve ayırdedilebilir maddelerde uyumun çok yüksek olduğu, “Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmıştır.” maddesinde olduğu gibi daha soyut ve öznel yorumlara daha açık olan maddelerde uyumun azaldığı ancak genel olarak tüm değerlendirme maddelerinde yeterli uyumun yakalandığı görülmüştür.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde içerik analizine başvurulmuştur. Önceden belirlenen kategoriler ve bu kategorilere ait alt boyutlar belirlenerek kategorik analiz kullanılmıştır. “Kategori analizi, genel olarak belirli bir mesajın önce birimlere bölünmesini ve ardından bu birimlerin, belirli kriterlere göre kategoriler hâlinde gruplandırılmasını ifade eder. Analiz kategorileri çok çeşitli boyutlara dayanabilir. Örneğin mesajın konusu, yönü, taşıdığı değerler, amaçlar ve niyetler, amaçlara ulaşmada başvurulan yollar, kişileri betimlemede kullanılan özellikler, mesajın kaynağı, mesajın hedeflediği kişi veya kitleler, olayların geçtiği yer ve zaman, çatışma konuları gibi mesajın söylediği şeye ilişkin boyutlar ile mesajın tipi, biçimi, iletişimin gramer özellikleri, sentaksı, retoriğin yöntemleri gibi mesajın söylenme tarzıyla ilgili boyutlar kategorilendirmede esas alınabilir.” (Bilgin, 1995: 96-97).

Bu çalışmada yer alan on beş özellik, değerlendirme kategorilerini oluşturmaktadır. Öğrenciler tarafından oluşturulan metinler, değerlendirme cetveline göre değerlendirilmiştir. Değerlendirme aşamaları şöyle özetlenebilir: Öğrencinin yazdığı metin okunmadan önce metinde anlatılanlardan ve metindeki diğer özelliklerden etkilenmemek için biçim özellikleri bakımından metin alanı içindeki ve dışındaki boşluklara dikkat edilir. Metin baştan sona hızlı bir biçimde okunur. Bu okuyuşta öğrencinin yazısına alışılmaya çalışılır. Metinde anlatılan konu ve olay anlamaya çalışılır. İlk okuma sonunda -varsa- okunması güç olan sözcüklere dikkat edilir. Biçim özelliklerine puan verilir. Bu arada öğrencinin anlatımı hakkında bir fikir edinilir. Sözcük seçimi, cümle uzunlukları, paragraf bütünlüğü ve yazım ve noktalamada yapılan hatalar göz önünde bulundurulur. İkinci okuyuşta sözcük, cümle ve paragraf özelliklerine puan verilir. Bu aşamada niteleyici sözcüklere ve kalıplaşmış ifadelerin kullanılmasına; cümle yapılarına, dizilişlerine dikkat edilir. Değerlendirme cetvelinde yer alan özelliklere göre değerlendirilen yazıdaki olumlu ve olumsuz özellikler işaretlenerek sayılır ve elde edilen sayılara yüzdelik oran olarak gösterilir. Değerlendirme sürecinde kimi özelliklerin (biçim, yazım ve noktalama, cümle) puanlaması hata sayımına dayanır. Hata sayımında excel programı kullanılmıştır. Veriler excel programında yüzde hesapları alınarak çözümlenmiştir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

İlköğretim seviyesindeki öğrencilerin kaleme aldıkları yazılar çerçevesinde yazılı anlatım becerileri hangi seviyededir?

Konya ili Fuat Sezgin Ortaokulu 7. sınıfında öğrenim gören 80 öğrenciye “Ailenizin koymuş olduğu kurallardan sıkıldınız. Ailenizle uzlaşmak istiyorsunuz. Onlara duygularınızı ifade eden bir mektup kaleme alınız” içeriğinde “mektup” yazdırılmıştır.

Tablo 4.1. İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin “Mektup” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli

MEKTUP TÜRÜ	Yazılı anlatımda aranacak özellikler	EVET	HAYIR
Dış Yapı (Biçim)	Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmıştır.	51.25	48.75
	“Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmıştır.”	56.25	43.75
Dil ve Anlatım (Üslup)	Başlık konuyla ilgilidir.	93.75	6.25
	Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmıştır.	48.75	51.25
	Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmıştır.	22.5	77.5
	Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmıştır.	38.75	61.25
	Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmiştir.	22.5	77.5
	Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygundur.	15	85
	Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkilidir.	27.5	72.5
	Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygundur.	47.5	52.5
	Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmıştır.	73.75	26.25
	Cümlede kelime tekrarları yapılmamıştır.	6.25	93.75
Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmıştır.	77.5	22.5	
Yazım ve Noktalama	Yazıda yazım kurallarına uyulmuştur.	58.75	41.25
	“Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmıştır.”	56.25	43.75

Tablo 4.1. incelendiğinde, kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmasında % 51.25 oran görülürken kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmamasında % 48.75 oran görülmüştür.

Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmasında % 56.25 oran görülürken % 43.75 oranında düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Başlığın konuyla ilgili olmasında % 93.75 oran görülürken başlığın konuyla ilgili olmamasının oranı % 6.25'tir.

Konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmasında % 48.75 oran varken konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmamasında oran % 51.25 olmuştur.

Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmasında % 22.5 oran görülürken paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmamasında bu oran % 77.5'tir.

Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 38.75 oran var iken bu oran yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 61.25'tir.

Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmesinde % 22.5 oran görülürken ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmemesinde % 77.5 oran tespit edilmiştir.

Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmasında oran % 15 iken alıntı, örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmaması % 85'tir.

Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkili olmasında % 47.5 oran görülürken sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olmamasında bu oran % 52.5'tir.

Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmasında % 47.5 oran varken cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmamasında % 52.5 oran söz konusudur.

Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmasında oran % 73.75 iken kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmamasında söz konusu oranın % 26.25 olduğu görülmüştür.

Cümlede kelime tekrarları yapılmamasında % 6.25 oran tespit edilmişken cümlede kelime tekrarları yapılmasında bu oran % 93.75 olmuştur.

Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmada % 77.5 oran görülürken konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmamada söz konusu oran % 22.5'tir.

Yazıda yazım kurallarına uyulmasında % 58.75 oran söz konusu iken yazıda yazım kurallarına uyulmamasında bu oran % 41.25'tir.

Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmasında % 56.25 oran görülürken noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmamasında bu oran % 43.75'tir.

Konya ili Fuat Sezgin Ortaokulu 7. sınıfında öğrenim gören 80 öğrenciye "Bir bilim adamıyla asistanı buluş peşindeler" konulu "hikâye" yazdırılmıştır.

Tablo 4.2. İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin “Hikâye” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli

HİKÂYE TÜRÜ	Yazılı anlatımda aranacak özellikler	EVET	HAYIR
Dış Yapı (Biçim)	“Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmıştır.”	42.5	57.5
	“Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmıştır.”	48.75	51.25
Dil ve Anlatım (Üslup)	“Başlık konuyla ilgilidir.”	67.5	32.5
	“Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmıştır.”	57.5	42.5
	“Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmıştır.”	37.5	62.5
	Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmıştır.	48.75	51.25
	Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmiştir.”	42.5	57.5
	Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygundur.	17.5	82.5
	Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkilidir.	48.75	51.25
	Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygundur.”	58.75	41.25
	Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmıştır.	73.75	26.25
	“Cümlede kelime tekrarları yapılmamıştır.”	17.5	82.5
	“Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmıştır.”	83.75	16.25
Yazım ve Noktalama	“Yazıda yazım kurallarına uyulmuştur.”	46.25	53.75
	“Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmıştır.”	52.5	47.5

Tablo 4.2. incelendiğinde kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmasında % 42.5 oran görülürken kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmamasında % 57.5 oran görülmüştür.

Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmasında % 48.75 oran görülürken % 51.25 oranında düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Başlığın konuyla ilgili olmasında % 67.5 oran görülürken başlığın konuyla ilgili olmamasının oranı % 32.5'tir.

Konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmasında % 57.5 oran varken konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmamasında oran % 42.5 olmuştur.

Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmasında % 37.5 oran görülürken paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmamasında bu oran % 62.5'tir.

Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmasında % 48.75 oran var iken bu oran yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 51.25'tir.

Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmesinde % 42.5 oran görülürken ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmemesinde % 57.5 oran tespit edilmiştir.

Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmasında oran % 17.5 iken alıntı, örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmaması % 82.5'tir.

Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkili olmasında % 48.75 oran görülürken sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olmamasında bu oran % 51.25'tir.

Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmasında % 58.75 oran varken cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmamasında % 41.25 oran söz konusudur.

Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmasında oran % 73.75 iken kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmamasında söz konusu oranın % 26.25 olduğu görülmüştür.

Cümlede kelime tekrarları yapılmamasında % 17.5 oran tespit edilmişken cümlede kelime tekrarları yapılmasında bu oran % 82.5 olmuştur.

Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmada % 83.75 oran görülürken konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmamada söz konusu oran % 16.25'tir.

Yazıda yazım kurallarına uyulmasında % 46.25 oran söz konusu iken yazıda yazım kurallarına uyulmamasında bu oran % 53.75'tir.

Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmasında % 52.5 oran görülürken noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmamasında bu oran % 47.5'tir.

Konya ili Karatay Anadolu İmam Hatip Lisesinin 11. sınıfında öğrenim gören 80 öğrenciye "Ailenizin koymuş olduğu kurallardan sıkıldınız. Ailenizle uzlaşmak istiyorsunuz. Onlara duygularınızı ifade eden bir mektup kaleme alınız" içeriğinde "mektup" yazdırılmıştır.

Tablo 4.3. Ortaöğretim 11. Sınıf Öğrencilerinin “Mektup” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli

MEKTUP TÜRÜ	Yazılı anlatımda aranacak özellikler	EVET %	HAYIR %
Dış Yapı (Biçim)	Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmıştır.	37.5	62.5
	Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmıştır.	46.25	53.75
Dil ve Anlatım (Üslup)	Başlık konuyla ilgilidir	98.75	1.25
	Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmıştır	72.5	27.5
	Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmıştır.	37.5	62.5
	Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmıştır.	91.25	8.75
	Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmiştir	46.25	53.75
	Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygundur.	55	45
	Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkilidir.	45	55
	Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygundur.	68.75	31.25
	Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmıştır	97.5	2.5
	Cümlede kelime tekrarları yapılmamıştır.	41.25	58.75
	Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmıştır	100	0
Yazım ve Noktalama	Yazıda yazım kurallarına uyulmuştur.	15	85
	Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmıştır.	42.5	57.5

Tablo 4.3. İncelendiğinde, kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmasında % 37.5 oran görülürken kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmamasında % 62.5 oran görülmüştür.

Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmasında % 46.25 oran görülürken % 53.75 oranında düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Başlığın konuyla ilgili olmasında % 98.75 oran görülürken başlığın konuyla ilgili olmamasının oranı % 1.25'tir.

Konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmasında % 72.5 oran varken konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmamasında oran % 27.5 olmuştur.

Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmasında % 37.5 oran görülürken paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmamasında bu oran % 62.5'tir.

Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 91.25 oran var iken bu oran yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 8.75'tir.

Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmesinde % 46.25 oran görülürken ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmemesinde % 53.75 oran tespit edilmiştir.

Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmasında oran % 55 iken alıntı, örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmaması % 45'tir.

Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkili olmasında % 45 oran görülürken sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olmamasında bu oran % 55'tir.

Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmasında % 68.75 oran varken cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmamasında % 31.25 oran söz konusudur.

Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmasında oran % 97.5 iken kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmamasında söz konusu oranın % 2.5 olduğu görülmüştür.

Cümlede kelime tekrarları yapılmamasında % 41.25 oran tespit edilmişken cümlede kelime tekrarları yapılmasında bu oran % 58.75 olmuştur.

Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmada % 100 oran görülürken konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmamada söz konusu oran % 0'dır.

Yazıda yazım kurallarına uyulmasında % 15 oran söz konusu iken yazıda yazım kurallarına uyulmamasında bu oran % 85'tir.

Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmasında % 42.5 oran görülürken noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmamasında bu oran % 57.5'tir.

Konya ili Karatay Anadolu İmam Hatip Lisesi 11. sınıfta öğrenim gören 80 öğrenciye “Bir bilim adamıyla asistanı buluş peşindeler” konulu “hikâye” yazdırılmıştır.

Tablo 4.4. Ortaöğretim 11. Sınıf Öğrencilerinin “Hikâye” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli

HİKÂYE TÜRÜ	Yazılı anlatımda aranacak özellikler	EVET %	HAYIR %
Dış Yapı (Biçim)	Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmıştır.	35	65
	Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmıştır.	37.5	62.5
Dil ve Anlatım (Üslup)	Başlık konuyla ilgilidir	46.25	53.75
	Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmıştır	77.5	22.5
	Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmıştır.	43.75	56.25
	Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmıştır.	95	5
	Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmiştir	75	25
	Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygundur.	62.5	37.5
	Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkilidir.	51.25	48.75
	Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygundur.	40	60
	Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmıştır	88.75	11.25
	Cümlede kelime tekrarları yapılmamıştır.	13.75	86.25
	Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmıştır	100	0
Yazım ve Noktalama	Yazıda yazım kurallarına uyulmuştur.	8.75	91.25
	Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmıştır.	20	80

Tablo 4.4. İncelendiğinde, kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmasında % 35 oran görülürken kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmamasında % 65 oran görülmüştür.

Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmasında % 37.5 oran görülürken % 62.5 oranında düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Başlığın konuyla ilgili olmasında % 46.25 oran görülürken başlığın konuyla ilgili olmamasının oranı % 53.75'tir.

Konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmasında % 77.5 oran varken konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmamasında oran % 22.5 olmuştur.

Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmasında % 43.75 oran görülürken paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmamasında bu oran % 56.25'tir.

Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 95 oran var iken bu oran yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 5'tir.

Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmesinde % 75 oran görülürken ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmemesinde % 25 oran tespit edilmiştir.

Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmasında oran % 62.5 iken alıntı, örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmaması % 37.5'tir.

Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkili olmasında % 51.25 oran görülürken sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olmamasında bu oran % 48.75'tir.

Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmasında % 40 oran varken cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmamasında % 60 oran söz konusudur.

Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmasında oran % 88.75 iken kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmamasında söz konusu oranın % 11.25 olduğu görülmüştür.

Cümlede kelime tekrarları yapılmamasında % 13.75 oran tespit edilmişken cümlede kelime tekrarları yapılmasında bu oran % 86.25 olmuştur.

Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmada % 100 oran görülürken konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmamada söz konusu oran % 0'dır.

Yazıda yazım kurallarına uyulmasında % 8.75 oran söz konusu iken yazıda yazım kurallarına uyulmamasında bu oran % 91.25'tir.

Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmasında % 20 oran görülürken noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmamasında bu oran % 80'dir.

Lisans seviyesindeki öğrencilerin kaleme aldıkları yazılar çerçevesinde yazılı anlatım becerileri hangi seviyededir?

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nin farklı programlarının 3. sınıflarında öğrenim gören 80 öğrenciye “Ailenizin koymuş olduğu kurallardan sıkıldınız. Ailenizle uzlaşmak istiyorsunuz. Onlara duygularınızı ifade eden bir mektup kaleme alınız” içeriğinde “mektup” yazdırılmıştır.

Tablo 4.5. Lisans 3. Sınıf Öğrencilerinin “Mektup” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli

MEKTUP TÜRÜ	Yazılı anlatımda aranacak özellikler	EVET %	HAYIR %
Biçim	“Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmıştır.”	85	15
	“Düzenli, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmıştır.”	80	20
Dil ve Anlatım	“Başlık konuyla ilgilidir.”	100	0
	“Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmıştır.”	90	10
	“Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmıştır.”	65	35
	“Her bir paragrafta tek bir duygu ve düşünce işlenmiştir.”	67.5	32.5
	“Yazıda verilmek istenen ana fikre ulaşılmıştır.”	86.25	13.75
	Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmiştir	76.25	23.75
	Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygundur.	18.5	81.5
	Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkilidir.	91.25	8.75
	“Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygundur.”	83.75	16.25
	“Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmıştır.”	92.5	7.5
	“Cümlede kelime tekrarları yapılmamıştır.”	7.5	92.5
	“Konuyla ilgili kaynaklara başvurulmuş ve yeterince yararlanılmıştır.”		
	“Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmıştır.”	100	0
Yazım ve Noktalama	“Yazıda yazım kurallarına uyulmuştur.”	83.75	16.25
	“Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmıştır.”	75	25

Tablo 4.5. İncelendiğinde kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmasında % 85 oran görülürken kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmamasında % 15 oran görülmüştür.

Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmasında % 80 oran görülürken % 20 oranında düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Başlığın konuyla ilgili olmasında % 100 oran görülürken başlığın konuyla ilgili olmamasının oranı % 0'dır.

Konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmasında % 90 oran varken konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmamasında oran % 10 olmuştur.

Her bir paragrafta tek bir duygu ve düşünce işlenme oranı % 67.5 iken Her bir paragrafta tek bir duygu ve düşünce işlenmeme oranı % 32.5'tir.

Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmasında % 65 oran görülürken paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmamasında bu oran % 35'tir.

Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 86.25 oran var iken bu oran yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 13.75'tir.

Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmesinde % 76.25 oran görülürken ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmemesinde % 23.75 oran tespit edilmiştir.

Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmasında oran % 18.5 iken alıntı, örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmaması % 81.5'tir.

Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkili olmasında % 91.75 oran görülürken sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olmamasında bu oran % 8.25'tir.

Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmasında % 83.75 oran varken cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmamasında % 16.25 oran söz konusudur.

Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmasında oran % 92.5 iken kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmamasında söz konusu oranın % 7.5 olduğu görülmüştür.

Cümlede kelime tekrarları yapılmamasında % 7.5 oran tespit edilmişken cümlede kelime tekrarları yapılmasında bu oran % 92.5 olmuştur.

Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmada % 100 oran görülürken konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmamasında söz konusu oran % 0'dır.

Yazıda yazım kurallarına uyulmasında % 83.75 oran söz konusu iken yazıda yazım kurallarına uyulmamasında bu oran % 16.25'tir.

Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmasında % 75 oran görülürken noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmamasında bu oran % 25'tir.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nin farklı programlarının 3. sınıflarında öğrenim gören 80 öğrenciye "Bir bilim adamıyla asistanı buluş peşindeler" konulu "hikâye" yazdırılmıştır.

Tablo 4.6. Lisans 3. Sınıf Öğrencilerinin “Hikâye” Türündeki Yazılarına Yönelik Kontrol Cetveli

HİKÂYE TÜRÜ	Yazılı anlatımda aranacak özellikler	EVET %	HAYIR %
Biçim	“Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmıştır.”	80	20
	“Düzenli, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmıştır.”	82.5	17.5
Dil ve Anlatım	“Başlık konuyla ilgilidir.”	66.25	33.75
	“Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmıştır.”	65	35
	“Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmıştır.”	77.5	22.5
	Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmıştır.	65	35
	“Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmiştir.”	58.75	41.25
	“Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygundur.”	12.5	87.5
	Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkilidir.	53.75	46.25
	“Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygundur.”	81.25	18.75
	“Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmıştır.”	83.75	16.25
	“Cümlede kelime tekrarları yapılmamıştır.”	11.25	88.75
	“Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmıştır.”	100	0
Yazım ve Noktalama	“Yazıda yazım kurallarına uyulmuştur.”	80	20
	“Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmıştır.”	67.5	32.5

Tablo 4.6. incelendiğinde kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmasında % 80 oran görülürken kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmamasında % 20 oran görülmüştür.

Düzenli, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmasında % 82.5 oran görülürken % 17.5 oranında düzenli, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Başlığın konuyla ilgili olmasında % 66.25 oran görülürken başlığın konuyla ilgili olmamasının oranı % 33.75'tir.

Konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmasında % 65 oran varken konunun mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmamasında oran % 35 olmuştur.

Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmasında % 77.5oran görülürken paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmamasında bu oran % 22.5'tir.

Yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmasında % 65 oran var iken bu oran yazıda verilmek istenen temel iletiye/duyguya ulaşılmamasında % 35'tir.

Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmesinde % 58.75 oran görülürken ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmemesinde % 41.25 oran tespit edilmiştir.

Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmasında oran % 12.5 iken alıntı, örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olmaması % 87.5'tir.

Sonuç bölümü metnin türüne uygun ve etkili olmasında % 53.75 oran görülürken sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olmamasında bu oran % 46.25'tir.

Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmasında % 81.25 oran varken cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygun olmamasında % 18.75 oran söz konusudur.

Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmasında oran % 83.75 iken kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmamasında söz konusu oranın % 16.25 olduğu görülmüştür.

Cümlede kelime tekrarları yapılmamasında % 11.25 oran tespit edilmişken cümlede kelime tekrarları yapılmasında bu oran % 88.75 olmuştur.

Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmada % 100 oran görülürken konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmamada söz konusu oran % 0'dır.

Yazıda yazım kurallarına uyulmasında % 80 oran söz konusu iken yazıda yazım kurallarına uyulmamasında bu oran % 20'dir.

Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmasında % 67.5 oran görülürken noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmamasında bu oran % 32.5'tir.

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Konya il merkezindeki ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinden, ortaöğretim 11. sınıf öğrencilerinden, Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nin farklı programlarında öğrenim gören 3. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 180 öğrencinin uygulama kâğıtlarının değerlendirildiği çalışmanın sonuçları şu maddelerde toplanabilir:

5.1. Sonuçlar

5.1.1. Mektup Yazma ile İlgili Sonuçlar

1. Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakma hususunda ilköğretim % 51.25, ortaöğretim % 37.5 ve lisans öğrencileri %85 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakma hususunda ortaöğretim ilköğretimden daha düşük gözlemlenmiştir. Lisans ise yükseliş görülmektedir.

2. Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanma hususunda ilköğretimde % 56.25, ortaöğretim % 46.25 ve lisans öğrencileri %80 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanma hususunda ilköğretim orta öğretimden yüksek çıkmıştır. Lisans ise daha yüksek gözlenmiştir.

3. Başlık konuyla ilişkilendirme hususunda ilköğretimde % 93.75, ortaöğretim % 98.75 ve lisans öğrencileri % 100 olarak başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Başlık konuyla ilişkilendirme hususunda ilköğretimden lisansa yükseliş gözlenmiştir.

4. Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılma hususunda ilköğretim % 48.75, ortaöğretim % 72.5, lisans öğrencileri %90 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılma hususunda ilköğretimden lisansa yükseliş gözlenmiştir.

5. Paragraflar arası geçiş; ilköğretimde % 22.5, ortaöğretim % 37.5 ve lisans öğrencileri % 65 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Paragraflar arası geçiş hususunda ilköğretimden lisansa yükseliş gözlenmiştir.

6. Yazıda verilen ana fikri işleme hususunda ilköğretim % 38.75, ortaöğretim % 91.25, lisans öğrencileri % 86.25 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Yazıda verilen ana fikri işleme hususunda en başarılı ortaöğretim gözlenmiştir. Lisansın ortaöğretimden düşük çıkması dikkat çekicidir.

7. Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla destekleme hususunda ilköğretim % 22.5, ortaöğretim % 46.25, lisans öğrencileri % 76.25 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla destekleme hususunda ilköğretimden lisansa yükseliş gözlenmiştir.

8. Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olma hususunda ilköğretim % 15, ortaöğretim % 55, lisans öğrencileri % 18.5 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olma hususunda ilköğretimin başarısız olduğu gözlenmiştir. Lisansın seviyesinin ortaöğretimden düşük çıkması dikkat çekicidir.

9. Sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olması hususunda ilköğretim % 27.5, ortaöğretim % 45, lisans öğrencileri % 91.25 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olması hususunda ilköğretimden lisansa anlamlı bir yükseliş gözlenmiştir.

10. Cümle kuruluşları ve dil bilgisi kurallarına uygun olması hususunda ilköğretim % 47.5, ortaöğretim % 68.75, lisans öğrencileri % 83.75 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Cümle kuruluşları ve dil bilgisi kurallarına uygun olması hususunda ilköğretimden lisansa anlamlı bir yükseliş gözlenmiştir.

11. Kelimelerin yerinde ve doğru anlamda kullanması hususunda ilköğretim % 73.75, ortaöğretim % 97.5, lisans öğrencileri % 92.5 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Kelimelerin yerinde ve doğru anlamda kullanması hususunda ortaöğretimin ilköğretim ve lisansa göre daha başarılı olduğu gözlenmiştir. Lisansın ortaöğretimden düşük çıkması düşündürücüdür.

12. Cümlede kelime tekrarları yapılmama hususunda ilköğretim % 6.25, ortaöğretim % 41.25, lisans öğrencileri % 7.5 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Cümlede kelime tekrarları yapılmama hususunda ortaöğretimin, ilköğretim ve lisansa göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Lisansın bu alanda başarısız gözlenmesi dikkat çekicidir.

13. Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatma hususunda ilköğretim % 77.5, ortaöğretim % 100, lisans öğrencilerinin % 100 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatma hususunda ilköğretimden lisansa yükseliş gözlenmiştir.

14. Yazıda yazım kurallarına uyulması hususunda ilköğretim % 58.75, ortaöğretim % 15, lisans öğrencileri % 83.75 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Yazıda yazım kurallarına uyulması hususunda ortaöğretim ilköğretime göre oldukça başarısız gözlenmiştir ve düşündürücüdür.

15. Noktalama işaretlerini doğru yerde kullanma hususunda ilköğretim % 56.25, ortaöğretim % 42.5, lisans öğrencileri % 75 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Noktalama işaretlerini doğru yerde kullanma hususunda ortaöğretim, ilköğretim ve lisansa göre daha düşük bir orana sahip olduğu gözlenmiştir. Ortaöğretimin ilköğretimden başarısız oluşu dikkat çekicidir.

5.1.2. Hikâye Yazma ile İlgili Sonuçlar

1. Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakma hususunda ilköğretim % 42.5, ortaöğretim % 35 ve lisans öğrencileri % 80 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakma hususunda ortaöğretim ilköğretimden daha başarısızdır.

2. Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanma hususunda ilköğretimde % 48.75, ortaöğretim % 37.5 ve lisans öğrencileri % 82.5 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanma hususunda ortaöğretimde ilköğretim ve lisanstan daha geride çıkmıştır.

3. Başlık konuyla ilişkilendirme hususunda ilköğretimde % 67.5, ortaöğretim % 46.25 ve lisans öğrencileri % 66.25 olarak başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Başlık konuyla ilişkilendirme hususunda ilköğretimin ortaöğretim ve lisanstan daha başarı olduğu gözlenmiştir. Lisansın ilköğretimin ortaöğretimden düşük olması düşündürücüdür.

4. Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılma hususunda ilköğretim % 57.5, ortaöğretim % 77.5, lisans öğrencileri % 65 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılma hususunda ortaöğretimin ilköğretimden ve lisanstan daha başarılı olduğu gözlenmiştir. Lisansın ortaöğretimden düşük çıkması dikkat çekicidir.

5. Paragraflar arası geçiş; ilköğretimde % 37.5, ortaöğretim % 43.75 ve lisans öğrencileri % 77.5 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Paragraflar arası geçiş hususunda ilköğretimden lisansa anlamlı bir yükseliş gözlenmiştir.

6. Yazıda verilmek istenen temel iletiyi/ duyguyu işleme hususunda ilköğretim % 48.75, ortaöğretim % 95, lisans öğrencileri % 65 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Yazıda verilmek istenen temel iletiyi/duyguyu işleme hususunda ortaöğretimin ilköğretimden ve lisanstan daha başarılı olduğu gözlenmiştir. Lisansın ortaöğretimden düşük çıkması düşündürücüdür.

7. Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla destekleme hususunda ilköğretim % 42.5, ortaöğretim % 75, lisans öğrencileri % 58.75 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla destekleme hususunda lisansın ortaöğretimden düşük çıkması dikkat çekicidir.

8. Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olma hususunda ilköğretim % 17.5, ortaöğretim % 62.5, lisans öğrencileri % 12.5 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygun olma hususunda ilköğretimden lisansa düşüş gözlenmiştir.

9. Sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olması hususunda ilköğretim % 48.75, ortaöğretim % 51.25, lisans öğrencileri % 53.75 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyici olması hususunda ilköğretimden lisansa yükseliş gözlenmiştir.

10. Cümle kuruluşları ve dil bilgisi kurallarına uygun olması hususunda ilköğretim % 58.75, ortaöğretim % 40, lisans öğrencileri % 81.25 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Cümle kuruluşları ve dil bilgisi kurallarına uygun olması hususunda ortaöğretim, ilköğretim ve lisanstan daha düşük çıkmıştır.

11. Kelimelerin yerinde ve doğru anlamda kullanması hususunda ilköğretim % 73.75, ortaöğretim % 88.75, lisans öğrencileri % 83.75 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Kelimelerin yerinde ve doğru anlamda kullanması hususunda ortaöğretim, ilköğretimden ve lisanstan daha yüksek çıkmıştır.

12. Cümlede kelime tekrarları yapılmama hususunda ilköğretim % 17.5, ortaöğretim % 13.75, lisans öğrencileri % 11.25 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Cümlede kelime tekrarları yapılmama hususunda ilköğretimden lisansa düşüş gözlenmiştir.

13. Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatma hususunda ilköğretim % 83.75, ortaöğretim % 100, lisans öğrencilerinin % 100 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatma hususunda ilköğretimden lisansa yükseliş gözlenmiştir.

14. Yazıda yazım kurallarına uyulması hususunda ilköğretim % 46.25, ortaöğretim % 8.75, lisans öğrencileri % 80 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Yazıda yazım kurallarına uyulması hususunda ortaöğretimin ilköğretime göre düşük çıkması bir hayli düşündürücüdür.

15. Noktalama işaretlerini doğru yerde kullanma hususunda ilköğretim % 52.5, ortaöğretim % 20, lisans öğrencileri % 67.5 başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Noktalama işaretlerini doğru yerde kullanma hususunda lisans ise ilköğretim ve ortaöğretimden daha başarılı gözlenmiştir. İlköğretimin ortaöğretimden daha başarılı çıkması dikkat çekicidir.

5.2. Öneriler

1. Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakma hususunda ilköğretimden lisansa kadar başarı artmıştır. İlköğretimdekinin oranının her üç türde de düşük olması çocuklara öğretmenlerin bu konuda daha fazla zaman ayırmaları gerektiğini göstermektedir.

2. Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanma hususunda ilköğretimden lisansa kadar başarı artmıştır. İlköğretimdeki oranın düşük kalması neticesinde öğretmenlerin yazı çalışmalarına ayrıca zaman ayırması ve gerekirse ödevlendirmeler vermesi gerekmektedir. Yazı ile ilgili eğlenceli etkinlikler ve yarışmalarla çocuklar yazma noktasında geliştirilebilir. Ayrıca kâğıt ve sayfa düzeni ile kompozisyon yazma kuralları, sadece Türkçe dersleriyle sınırlandırılmamalı diğer branş öğretmenlerinden de bu konuya hassasiyet göstermeleri hususunda destek istenmelidir.

3. Yaptığımız araştırma neticesinde öğrencilerin başlık koyma ve konuyla ilişkilendirme noktasında sıkıntıları bulunmaktadır. Öğretmenlerin dikkatlerinden kaçan bu noktayı tamamlayabilmeleri için dikkat egzersizleri yaptırılmalıdır. Değişik metinler verilip öğrenciler başlıklarını koyabilirler.

4. Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılma hususunda ilköğretimde üç türde oran düşüktür. Öğretmenler, yazılı anlatım becerisinin geliştirilmesiyle ilgili olarak yapılan yazılı anlatım çalışmalarında, öğrencilere hazırlık yapmadan yazı yazdırmamalıdır. Plan hakkında bilgilendirmeli ve sınıfta farklı örnekler yaptırılmalıdır.

5. Yazma öğretimine büyük önem verilmeli, ilköğretimden başlayıp ortaöğretim ve üniversite de devam etmelidir. Çocukların yazmaya küçük yaşlarda ısındırılması ve örnek kişiliklerin bu yolda nasıl kendilerini geliştirdiklerini tanıtmak oldukça yararlı olacaktır. O yüzden yazarların kendi yazarlık deneyimlerini anlattıkları biyografiler okunması çocuklar açısından aydınlatıcı olabilir. Böylece hemen pes etmemeyi ve direnmeyi öğrenirler.

6. Türkçe öğretmenleri ve Edebiyat öğretmenleri eğlenceli ve yaratıcı yazma etkinlikleri yapmalı çocukları yazma noktasında cesaretlendirmelidir.

7. Hikâye başlangıçları yıllardır kullanılan bir yöntemdir. Rastgele bir cümle seçilir ve bir hikâyeye başlanır. Bu çalışma için önceden hazırlanmış fotoğraflar, resimler kullanılabilir. Çocuklara hikâyenin düğüm bölümünü değiştirerek yazmaları ve sonuç bölümünü boş bırakarak kendi yazmaları da istenebilir. Bu sayede hem serim/düğüm ve çözümü eğlenerek öğrenmiş olurlar.

8. Çocukları paragraf yazma ve paragraflar arası geçişi sağlama noktasında zorlandıkları bir gerçektir. Öğretmenler fiilden başlayarak cümledeki kelimeleri adım adım artırarak öğrencilere paragraf oluşturma etkinliğini yaptırabilir. Bu sayede adım adım ilerleyerek yazma konusunda kendine olan inancını pekiştirme imkânı bulur. Öğretmenler çocukları kompozisyon kuralları içinde boğmamalı yazma konusunda korkuya kapılmalarına sebep olmamalıdır.

9. Öğrenciler lisans seviyesine gelinceye kadar dahi ana fikir noktasında sıkıntı yaşıyorsa bu konuda ciddi çalışmaların yapılması gerekmektedir. Öğretmenler gerek derste işlenen metinlerde gerek ayrıca yazma etkinlikleri yaparak ana fikir bulma ve metin yazma konusunda çalışmalar yapmalıdır. Ayrıca yazma noktasında yarışmalara da teşvik etmelidir.

7. Öğrencilerin yazma becerisinin geliştirilmesi için okuma, konuşma, dinleme becerilerinin de geliştirilmesi gerekir. Çünkü hepsi bir bütün teşkil etmektedir.

8. Özellikle yazma becerisinin gelişmesinde okuma alışkanlığının önemi büyüktür. Bu sayede kelime hazineleri genişler, cümle kurguları gelişir. Kendilerini rahat ve düzgün ifade edebilirler. Çalışmamızda kelimelerin yerinde ve doğru kullanılması noktasında da düşünüş tespit ettik. Ders içi ve ders dışı etkinlikler, okuma grupları, kitap canlandırmaları gibi etkinliklerle okuma alışkanlığı geliştirilebilir.

9. Okuma alışkanlığı kazanmasında okul ve ailenin rolü büyüktür. Ayrıca öğretmenler çocukların kişilik ve zevklerini göz önünde bulundurarak bireysel kitap takip ve okumaları yaptırmalıdır.

10. Öğretmenler derslerde farklı temalarda farklı türlerde metinler yazdırmalıdır. Şiir tamamlama, masal güncelleme gibi etkinlikler eğlenceli yazma etkinliği olabilir.

11. Yazma yöntem ve teknikleri hakkında öğrenciler bilgilendirilmeli, bu yöntem ve tekniklerden etkinlikler yapıp öğrencinin yazma becerisi geliştirilmelidir.

12. Yazma etkinliklerinde, öğrenciler yazma konusunda serbest bırakılmalı, öğrencilere kendi düşünce, duygu, hayal ve izlenimlerini aktaracakları konuları seçme imkânı verilmelidir.

13. Öğrencilere yazdıklarını okuma fırsatı tanınmalıdır.

14. Öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki hatalar iyi tespit edilmeli, bu hataların nedenleri ortaya çıkarılmalıdır. Çocuklara bireysel olarak mutlaka geri bildirim yapılmalıdır.

15. Öğrencilerin yazma hevesi kırılmadan bu hatalar düzeltilmelidir. Buna bağlı olarak da yazma çalışmalarında, öğrencilerin en fazla yaptıkları hatalara ve konulara ağırlık verilmelidir.

16. Okul ortamında ve sosyal medyada öğrenciler mahalli ağızdan uzaklaşıp düzgün Türkçe kullanmaları ve yazmaları noktasında teşvik edilmelidir.

17. Öğretmenler teknoloji ile yazma eğitimini etkin hale getirmelidir. Öğrencilere elektronik dergi ve gazete hazırlatabilir. Ayrıca blog oluşturup yazılarını geniş kitlelere ulaştırma konusunda teşvik etmelidir.

18. Noktalama işaretlerinin, yazının okunmasında ve anlaşılmasındaki rolleri öğrencilere iyice kavratılmalı, bu konuya öğrencilerin özen göstermesi sağlanmalıdır.

19. Öğretmen sınıf blogları kanalıyla öğrencilere kitap grupları oluşturup, sınıfta paylaşımlarını sunma imkânı tanıyabilir. Öğretmen wep2 araçlarını çok iyi

tanımalı teknolojiyi sınıfına okuma ve yazma etkinliklerini verimli kılma açısından aktif olarak kullanabilmelidir.

20. Okullarda her kademede yazı yazma dersi ayrıca konulmalıdır. Yazma çalışmalarına ağırlık verilmeli ve eğlenceli etkinliklerle ders zevkli hâle getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- ADALI, Oya (2004), Anlamak ve Anlatmak, II. Baskı, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- ADIGÜZEL, M. Sani (2004). Türkçe Öğretim Yöntemleri. Ankara: Yeryüzü Yayınevi.
- AKTAŞ, Şerif, Gündüz, Osman (2010). Yazılı ve Sözlü Anlatım Kompozisyon Sanatı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- ARI, Gökhan (2010). “Altıncı ve Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Yazdığı Hikâye Edici Metinlerin Değerlendirilmesi”. TÜBAR -XXVII- /2010-Bahar.
- BAYYURT, Yasemin (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Kavramı ve Sınıf Ortamına Yansıması Yabancılara Türkçe Öğretimi -Politika, Yöntem ve Beceriler. Ankara: Anı Yayıncılık.
- CALP, Mehrali (2005). Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi. Konya: Eğitim Kitabevi.
- DEMİREL, Özcan (2006). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- ERGİN, Muharrem (1990). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- GÖÇER, Ali. (2010). Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(12), 178-195.
- GÖĞÜŞ, Beşir (1978). Orta Dereceli Okullarda Türkçe ve Yazın Eğitimi. Ankara: Kadıoğlu Matbaası.
- GÖĞÜŞ, Beşir. (1993) “Türkçe Öğretimine Genel Bir Bakış” Türkçe Öğretimi ve Sorunları. Ankara: TED Yay.

KARAKUŞ, İdris (2000). Türkçe-Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi. Ankara: Sistem Ofset Yayınları.

KAVCAR, Cahit (1987). “Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi”, A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, C. 20, S. 1-2.

KAVCAR, Cahit ve diğerleri (1997). Türkçe Öğretimi, Ankara: Engin Yayınevi.

Millî Eğitim Bakanlığı (2005). Talim ve Terbiye Kurulu, Türkçe Dersi Öğretim Programı

ÖZBAY, Murat (2006). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I. Ankara: Öncü Basımevi.

ÖZDEMİR, Emin-BİNYAZAR, Adnan (2006), Yazma Öğretimi/Yazma Sanatı, 3. Baskı, Papirüs Yayınları, İstanbul.

SEVER, Sedat (2000). Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme, Ankara: Anı Yayıncılık.

TEKİN, Halil (1980). Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerisini Geliştirme Yönünden Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi, Ankara: Mars Matbaası.

TDK (2008). Türkçe Sözlük. Ankara: TDK Yayınları.

URAL, Sadık (1998). Tarihten Destana Akan Duyarlılık. Ankara: AKM Yayınları,

UYGUR, Nermi (1997). Dilin Gücü. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

YANGIN, Banu (1999). İlköğretimde Türkçe Öğretimi İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı Modül 4. Millî Eğitim Bakanlığı. Ankara.

Ziya Gökalp (1975). Türkçülüğün Esasları. İstanbul: Sebil Matbaacılık.

c. Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

BEDİRHANOĞLU, Havva. (2010). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Görülen Kurucu Yanlışlıklarının Sezdirilmesi ve Cümlelerin Doğru Kuruluşlarının Kavratılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzincan.

CAN, Remzi. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Paragraf Düzeyinde Bağdaşıklık ve Tutarlılık, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

ÇELİK, Mehmet Emre (2016). Bulgaristan'daki Türk Çocuklarının Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

DERMAN, Serdar. (2008). Dil Bilgisi Öğretiminde Metinlerin Seçimi Üzerine Bir Araştırma (7. Sınıf), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya

GEDİK, MEHMET. (2008). Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme (Erzurum Örnekleme), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.

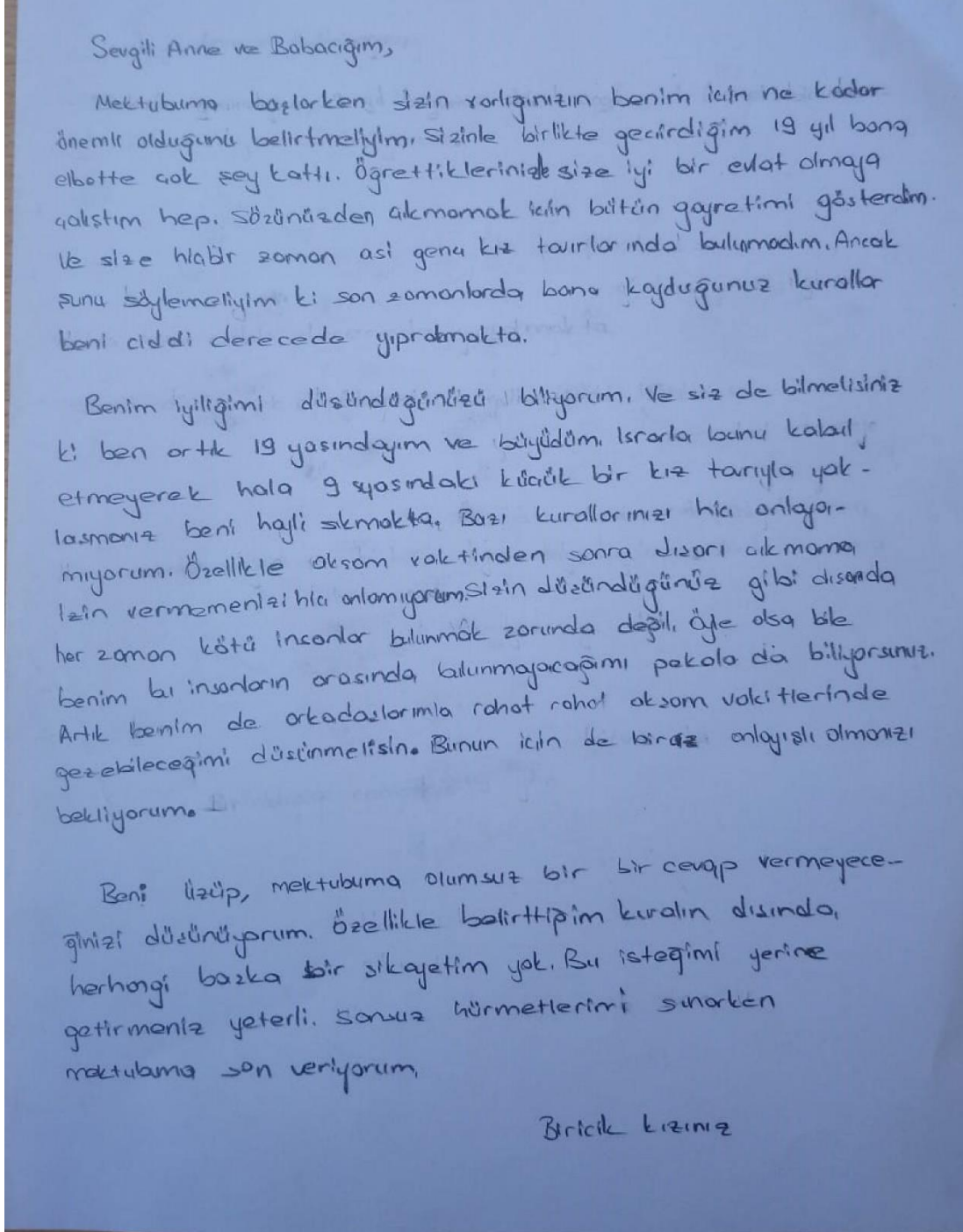
İZDEŞ, Merve. (2011). İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerine Verilen Yazma Eğitiminin Öğrencilerin Hikâye Yazma Becerisine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

ŞİŞMANOĞLU, Sezin Ayşe. (2009). Türkçe Dersi Öğretim Programının Amaç ve Kazanımları Açısından Trabzon İli 8. sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Trabzon.

ZORBAZ, Kemal Zeki. (2010), İlköğretim okulu öğrencilerinin yazma kaygı ve tutukluğunun yazılı anlatım becerileriyle ilişkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

EKLER

Uygulamada Kullanılan Metinler

Sevgili anne ve babacığım,

Benim için koymuş olduğunuz kurallardan çok sıkıldım. Hep beni engelleneniz, bana serame özgürlüğü bırakmamanız beni çok üzüyor. Ben kendi seçimlerimi yapmak, kendi krşilüğünü oluşturmak istiyorum. Biliyorum ki beni çok seviyorsunuz. Bu yüzden kurallar koyuyorsunuz. "Onu yapma kızım, şöyle yap kızım" diyorsunuz. Fakat bu bana yitlik olmuyor. Bana daha çok zarar veriyor.

Ben de yazmışdım. Artık bir şeyleri ayırt edebiliyorum, iyiyi ve kötüyü birbirinden çıkarabiliyorum. Özellikle bana sert koymamalısınız "Şöyle yaparsan iyi olur, böyle yap, bunu yapma" gibi sözlerle bana korısmamalısınız. Hata da yaparsam bir şeyleri öğrenmem gerektiyer artık. İnsan deneme-yenilme yoluyla öğrenir. Ben de artık sorumluluklarımı bilmek, ona göre davranmak istiyorum. Hata yaparım endişesiyle bana çok fazla müdahalede bulunmayın. Hata yaparsam bile onun ders almanı sağlayın. Başkalarıyla beni kıyaslamayın. Filanca şöyle güzel şeyler yaptı, fakıca bu kadar iyi diye bir kıyaslamayın. Dünyada da ne kadar insan varsa o kadar farklı yüz vardır. Kisiliklerimiz de farklıdır. Yani onun kapasitesi farklı, benimki farklıdır. Kıyaslama yaptığınızda bana dikkat edin. Kendim gibi olmanı sağlayın. Hata da yapacağım, hayati da yazacağım. Hayati dolu dolu yaşamaya, kliniğime geldiğince, olabildiğince sağlayın. Bunu da sözleriyle, deneyimleriyle başarabilirim.

Bana bu yazıma kadar, bu günüm kadar destek olduğunuz ve bundan sonra da destek olacağınız için çok teşekkür ederim sizi çok seviyorum.

YONU! Ailenizin size kattığı kullandığı ve sizin yapmak istediğinizi ama ailenizin vermediği şeylerden sıkıldığınız ve abnaya geçecek onlara bir anlam yapmaya karar verdiniz. Bu amaçla bir metin yazsanız, onlardan ne gibi isteklerde bulunacağınız ve bu isteklerin yerine getirilebilmesi için sizin önerileriniz ne olurdu?"

Sevgili anneciğim ve babacığım;

Beni çok seviyorsunuz fakındayım. Her şeyi benim iyiliğim için yapıyorsunuz, benim çok istediğim şeylere bile bagen için vermiyorsunuz, bunun da farkındayım.

Her şeyi benim istediğim gibi olmasını beklemiyorum ama benim beklentilerimde biraz göz dünde bulundurarak düşünürseniz benim kalbimi daha az kırarsınız. Aslında benim çok istediğim şeylere izin vermediğinizde, vedu için vermediğinizde acıktarsanız, benim kalbimi daha az kırarsınız. Ama böyle yapmadığınızda ve benim isteklerimi bir anda "HAYIR" deyip attığınızda, beni dikkate almadığınızı ve benim bu dünyada faaliyet olduğumu düşünüyorum.

Beni sadece siz sikmiyorsunuz. Mesela ben okulumu hayalisiyle bitirdikten sonra çalışmayı çok istiyorum. Hayalimde hep "ben bir sınıf öğretmeniym -escepli ama, escebimi okuma hiç düşünmem, ve uşuna olursa olsun asla okumam -dğrencilerim var, hepsi minik minik, hepsinin üstünü benim dğeltiyorum, onlara sevgiyle birşeyler öğretiyorum." bunları düşünüyorum. Ama beni siz değil yaradığınız ülke sinelendiriyor. Benim en büyük hayalimi bu ülke sinelendiriyor. Sizin benim hayalime saygı duyduğunuzu biliyorum. Sonuçta istediğim anormal birşey değil, keşke böyle bir simülasyon olmasaydı. Ben tek kendimi düşünüyorum. Bu ülkede benim gibi düşünene daha çok dğenci var. Ben herkesi düşünüyorum.

Çocuklarda ben facebook açmak istedim, çok istedim, Ama Annem bir telden izin vermedi. Zaman zaman "iyi ki izin vermemişsin" diyorum. Zaman zaman "vedu için vermiyorsunuz" diye kıtıyorum. Ama dinlediklerim, okuduklarım bana "iyi ki bir facebook yok" diye. Bu yüzden sizin beni ne kadar çok sevdiğinizi anlıyorum ve çok seviyorum.

Bazen yapmak istemediğim şeyleri bana zorla yaptırmaya çalışıyorsunuz. O zaman beni ismeden veya isteyerek; bilmiyorum -ama eminim isteyerek değildiz - beni çok kıtıyorsunuz. Mesela bazı zamanlarda -Sınavımın olmadığı zamanlar, sınavlarım çok yakın bir şekilde bittikten sonra -canım ders çalışmak istemiyce, kendimi eğlendirerek şeyler yapmak istiyorum. Ama siz beni bunu yapmaya zorluyorsunuz. Benim canım ders yapmak istemediğimde, ben size ders çalışmaya gibi gördüğüm ama icimden ne düşündüğümü tek ben biliyorum. Bu yüzden ben kendi istediğim zaman ders çalıştırdığımda daha verimli olacağımı düşünüyorum.

Sevgili Anne ve Babam

Ben sizin değerli oğlunuz Mansur özellikle bu mektubu yazma nedenimi söylemek istiyorum. Ben artık bir birey olarak kendi kararımı alarak bunlara uygun davranmak istiyorum. Tabii sizde şüphesizdir bu satırbaşı olurken, size de hak veriyorum. Ama yıllardır bana dikte edilen kurallardan, yasaklardan, sınırlamalardan bıktım. Kendimce bir karar aldım bu kararımda sizlerin saygı duymasını isterim. Bu bir anlaşma olduğu için karşılıklı kuralların olması gerektiğini de biliyorum, ilk önce ben isteklerimi sıraya geçiyim.

- Eve giriş saatleri
- Bilgisayar kullandıkça durma saati
- Kahvaltıda abur cubur yemek gibi

Bunlar benim isteklerimin bir kısmı sizden sadece biraz anlayış bekliyorum. Bu mektuba vereceğiniz cevaba göre müzakerelere devam edebiliriz.

Saygılarımla sevgili oğlunuz Mansur

Mansur TATLIGÜL

KONU = "Ailenizin size koyduğu kurallardan ve sizin yapmak istediğiniz ama ailenizin izin vermediği şeylerden sıkıldınız ve adanıza geçerek onlardan bir anlaşma karar verdiğiniz bu amaçla bir mektup yazsaydınız onlardan ne gibi isteklerde bulunurdunuz, bu işlerine yerine getirmek için sizin önerileriniz ne olurdu?"

Sevgili Anneciğim ve Babacığım
 Benim Annem ve Babam hiç bana baskı uygulamazlar diyem de yalan olarak çünkü bazen uyguluyorlar.
 Ama çoğu zaman uygulamazlar Neden bir Anne
Baba çocuğa baskı uyguladığı Benim Annem
Babam Melek gibidir. Evet Bazen Yemek, bulasık
 derken kitap okuyamıyorum. Eene de olsun dünya
 işi işte biter mi? bitmez. Ne biliyim işte =
 bazen de Telefonu oynarım Annem da =
Kızım artık şunu bırak berde kardeşim.
 Evet şu bilgisayar başında fazla oturmamı da
 istemiyorlar. Ama ben zaten yazılı olmadığım =
 zamanlar bilgisayar başındayım. Ama ilerde kurbrın
 hepsine qütap geçerem çünkü kurbr geneliğin =
 verdiği heyecan işte gelir geçer.

KONU: Ailenizin size koyduğu kurallardan ve dayatmalardan sıkıldınız. Aynı bir odaya geçerek onlarla anlaşma yapmaya karar verdiniz. Onlardan neler istediğiniz.

Birtanecek Ailem;

Biliyorum benden farklı beklentileriniz ve istekleriniz var. Elimden geldiğince kurallara uymaya, uygulamaya çalışıyorum. Bazen zorluk çıkarsamda sâden affedilmeyi her zaman bekliyorum. İsteklerimi de söyle sıralıyorum:

Bu yıl yeni bir okula adım attım. Ne kadar alışmış olsamda bazı konularda sıkıntı ve stres yaşıyorum. Sâden benim için bu yıl biraz daha anlayış olmanızı isterim, elbette. Nedenini bilmiyorum ama bir dönem içerisinde yaşadığımız iki yıllık dönemin başında sıkıntı ve stresten hastalanıyorum. Tabiki de bu hastalığımın sebebini sâden bilmiyorum. Ama üzerime notlarımı PyP olması hakkında biraz baskı yapıldığını hissediyorum. Baskı derken; babam hiçbir zaman beni notlarım sebebiyle kırmadı ve cezamede. Ama hissediyorum ki benim hayatta en başarılı kişiğe sahip olmamı istemekte. Bu yüzden geçtiğimiz bu dönemin bizim için önemli olduğunu ve ileride kendi ayaklarımızın üstünde durmamızı çok istemekte. Bende babamın isteklerini onu kırmadan yerine getireceğime söz veriyorum.

Babamdan, annemden istediğim sadece birbirimizi anlamemizi ve beni sevmekten hiçbir zaman vazgeçmemeleri... Biliyorum ki onlar beni seviyor ve hep sevecekler. Bende onlara gereken değeri vererek, gelecekte başarılı bir bayan olacağıma inanıyorum.

HAFİZE NUR TEKİN

MEKTUP

Konu=Ailenizin size koyduğu kurallardan ve sizin yapmak istediğiniz ama ailenizin izin vermediği şeylerden sıkıldınız. Odanıza geçerek onlara bir anlaşma yapmaya karar verdiniz. Bu amaçla bir mektup yazsanız, onlardan ne gibi isteklerde bulunurdunuz. Sizin önerileriniz neler olurdu?

Sevgili anne ve baba
öğlünüz Mustafa'dan

07.05.2016

Sizin benim üzerime koyduğunuz çok katı kurallar beni aştı. Bazen çok kısıtlandığımı düşünüyorum. Bu kurallar beni hapsediyor. Herkes gibi istediğim şeyleri yapamıyorum. Bu aralar çok üzgünüm.

Bu nedente arkadaşlarım drasında sosyal olamıyorum. İstedğim bazı şeyler elimden gidiyor. Bu nedenle biraz bile olsa bana yardımcı olup haklarımı genişletmenizi arz ederim.

07.05.2016

Adres:

Mustafa Arı

Ailenizin size koyduğu kurallardan sıkıldınız. Bir odaya girip onlarla bir odaya girerseniz ne gibi absürtlerle karşılaşabilirsiniz?

B ?

Sevgili Ailem! İlk konuya girmek istemiyordum ama ne yazık ki
 çoğum, bilmediğim için konuya gireceğim. Abimin bir sınıf öğretmeni,
 Abim inşaat mühendisi, diğer ablam sağlık yönetimi ablası
 bir ben futbolcu ya da mimar olacağım, dam ismi seçme
 dönemindeyim herkes biliyor ki iyi bir futbol oynuyorum
 ama ayrıyeten zebiyemde ama okuldan sıkıldım 9 seneden beri
 hep aynı konuları işliyoruz. lutfen bana biraz zaman verin.

Hikaye

EVREN'İN KAHRAMANI

- Günlerden bir gün her zaman ki gibi başı baş gezerken bir kaza sonucu yaralanmış bir insan görür gibi oldum, çok uzaktı, gözüm havadaki güneşten kamaşıyordu. Kostüm bir de baktımki düşüncemde yanılmamışım. Adam baygın bir şekilde yatıyordu kolunda ağır bir kesik, bacasında ise kanama vardı. Birden ne yapmam gerektiğini düşündüm ve onu evime götürmeye karar verdim ona evde pansuman yapıp kolunu diktim ve başını sardım bir kaç gündür baygın halde durumu kötüye gidiyordu. Suç üstüme kalacaktı, şahsın üstünü kontrol ettim bir de baktımki bu adam devletin gizli bölümünden bir bilim adamıymış ve cebindeki bir kartta Bunu Ara notu ile bir telefon numarası vardı.
- Hemen aradım bir an meşgule aldı daha sonra kendisi aradı ve cevap verdi: "-Siz Kimsiniz Profesör Verde?" demisti. Ona endişelenmemesini söyleyerek konumumuzu bildirdim ve bir kaç saat sonra doktorlar ile yanımıza geldi çok endişeli görünüyordu, sormaya karar vermeden o direkt bana söyledi. Dediği kelimeler şunlardı: "-Dünya tehlike altında ozon tabakası deliniyor ve bunun tek çözümlünü bilen Profesör Johansen" dedi. Gözümün önünden bir an ailem sel gibi geçti hemen işe koyulmalıydık bir şeyler yapabilmeliydik, yoksa dünya'nın sonu gelmişti. Profesör bir süre sonra ayılın gibi oldu ve bize "Kaza Yeri, Kart, uzak" diye sayıkladı. ~~Ben~~ ben duyar duymaz kaza yerine vardığımda yerde parlayan bir cisim vardı hemen yanına kostüm bu bir özel disk kartıydı profesörün yardımcısına bilim merkezine götürmesini istedim biraz uzaktı ama yettik. Kartı özel donanımlı sisteme takınca

Konu = Bu bilim adamı ve asistanı buluş yerinde

B ?

Bir gün Jim yolda yürürken duvarın izinde yapılmış olan bir buluş görüşmesi başından görmüştür. Bu haberi bilim adamı olan amcasına söylemiş tir. Buna duyan amcası bilimdeki olduğu sunmak üzere gelmiş. Amcası

Jim'e sorar bir yarışma olacak. Haydi Jim gel o zaman kayıt olma için yarışma birasına gel bakalım Jim.

Tamam amca .. derler ve yola koyulurlar. Yarışma birasına geldiklerinde kayıt yerinde kayıt olup eve geri gelmişlerdir.

Jack ve Jim o buluşma ortamında az daha edisimler ve bir buluş bitmiştir. Yarışma bitme zamanına yaklaşmış ve Jack buluşu vakti için evden çıkmışlardır. Yarışmada 1. dan Jim ve Jack bunun için çok sevinmişlerdir.

Jack yarışmadan aldığı parayın bir kısmına hiç dikkat etmeden kimsesizlere kurumuna bağışlamıştır. Jim ve Jack bu duruma çok sevinmişlerdir. He mutlu ve huzurlu yaşamışlardır.

- Tamam bulduk

profesörüm dünya için kaydettiği görüntü videoyu izledik. Dünya Kurtarmanın tek yolunun uzaylıların evrenindeki ışın mekanizması olduğunu söyledi. Hiç uzaya gitmeme tecrüben olması karın aldı yola koyulduk önce hazırlık başarı gidecekti? Sağ bir şekilde dönebilecek miydik? Bu soruların cevabı denemektir. Hazır

- Komuta merkezinden sesler geliyordu "10,9,8,7...1 - Fırlat!"
O an korkudan bayılmıştım, ayıldığımda dünyadan yeni çık yapmıştık. 6 gün sonra gezegene vardık ve uzaylılardan yardım istedik. Bir süre bizi zararlı biri sandılar ama daha sonra ikna oldular. Dünyadan bir iyi bir de kötü haber vardı. İyi Profesör iyileşmişti ama kötü haber ise çok kısa bir zaman kaldığı - idi. Özel UFO ile yola koyulduk ışık hızını aşmış ama bizim için tehlikeliydi gene de biz insanlık için kendimizi riske attık ve sonra sonunda ulaştık ışın mekanizması ile yeni yapay bir katman oluşturduk, eskisinden daha sağlamdı. Dünya eski düzenine dönmüştü ama benim hayatım değişti. Artık sokaklarda değil evrenin boşluğunda araştırmacı olarak geziyordum, artık benim tüm evren ve dünya bir kahraman olarak tanıyor. VE SON

Konu: "Bir bilim adamının asistanı olarak buluş pozisyonunuz"

Altı - Dört - Yedi - Dokuz

Günleri biz 42 sabahı araştırma yapmak için mükemmel bir gün. Prof. Dr. Erkan Kınara yine bu yaz sabahını, bu güzel günü bana zehir edecek tonla araştırma verip yine gece yarısına kadar çalıştıracaktı.

Aslında bana verdiği tüm araştırmaya işini titaye kısmıydı. Kendisi çalışma odasına geçer ve kendi kütüphanesinden bile sakladığı kitapları okuduğu projeye üstünde dâbelenirdi. Asistanlık yaptım boyunca bu adamın ne üzerine çalıştığını bulmaya çalışmıştım.

3 ay sonra...

Saat gece 03.45 ve ben yine bir sınıfta üzerinde çalışıyordum. 2 dakikalığına laboratuvara ayrılmıştım. Döndüğümde prof. çalışma odasının kapısını özümüne kadar açtı! İçerde sadece biz ışık vardı. Odaya girdim ve gördüğüm manzara karşısında tam bir şok geçirdim. Profesör çalışma odasına yatsamış biz variyette oturuyordu. Hemen yarım gitim ve ne olduğunu sordum. Bana kışık ve hızlıca biz saat altı - dört - yedi - dokuz numaralarını verip kasağı izopet etti ve azıcıkta son nefesini verdi.

Olaydan 2 gün sonra...

Profesör'ün ölümünü soku hâbindeydi. Ölmeden önceki söyledikleri ve o dönem bakırcı hiç atlından atılmıyordu ki bir anda bütün asistanlık yaptım boyunca merak ettiğim şey hakkında kafamda müthiş bir simsek patladı. Hemen arabama atlayıp yolu çalışma odasında oldum. Büyük bir heyecanla kasağı adıma kasağı yöveltim. Sifese paneline o dört numarayı girip kasağı açtım. İçinde sadece parlak bir cd vardı. Hemen bilgisayar cd'yi takip içinde ne olduğunu öğrenmek istedim. İçinde yaptımın dönüm noktası niteliğinde bir buluş vardı. Bunu yapmam uygulamanın için tek yapmam gereken bir protokol ko- z. Bilmektir.